

Kati Lindholm

**COVID-19-PANDEMIAN AIHEUTTA-
MIEN RAJOITUSTEN VAIKUTUS 4-
VUOTIAIDEN LASTEN
PERHEIDEN ARKEEN KEVÄÄLLÄ 2020**

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomikoulutus

2022

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Kati Lindholm	Sosionomi (AMK)	Huhtikuu 2022
Opinnäytetyön nimi		
COVID-19-pandemian aiheuttamien rajoitusten vaikutus 4-vuotiaiden lasten perheiden arkeen keväällä 2020		42 sivua 5 liitesivua
Toimeksiantaja		
Iitin Kunta		
Ohjaaja		
Eija Vikman		
Tiivistelmä		
<p>Tutkimuksellinen opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää miten koronaviruspandemian aiheuttamat rajoitukset vaikuttivat päiväkodissa käyvien 4-vuotiaiden lasten perheiden arkeen keväällä 2020 maaliskokuun aikana. Tarkoituksena oli myös saada lisätietoa olisivatko vanhemmat tarvinneet jonkinlaista lisäapua sinä aikana, kun heidän oma lapsensa ei ollut päiväkodissa. Toimeksiantaja oli Iitin Kunta ja tutkimus toteutettiin Pikku-Vieterin päiväkotiiin.</p> <p>Tutkimusmenetelminä on käytetty sekä kvalitatiivista että vähän myös kvantitatiivista menetelmää. Vanhemmille lähetetyllä sähköisellä kyselylomakkeella kerättiin tietoa siitä, millaista oli perheiden arki koronaviruksen aiheuttamien rajoitusten keskellä. Tutkimuksessa selvitettiin myös, miten kuormittavaksi vanhemmat kokivat tilanteen sekä mistä ja millaista tukea vanhemmat saivat tai olisivat toivoneet saavansa. Tutkimuksessa on käytetty myös Iitin varhaiskasvatustyöryhmien esimiehen Erika Räikkösen haastattelua.</p> <p>Tuloksista selvisi suurimmalla osalla vanhemmista olleen vaihtelevasti rankkaa, kun lapsi oli ollut päiväkodin sijasta kotona. Töiden järjestely ja mahdollinen etätyönteko samaan aikaan lapsen ollessa kotona oli muuttanut paljon arkirutiineita. Lapsi tylsistyi helposti, kun ei ollut tekemistä ja kavereita tai isovanhempia ei voinut nähdä rajoitusten ollessa voimassa. Kaikilla ei kuitenkaan ollut yhtä rankkaa, vaan lapsen kanssa oli keksitty yhdessä tekemistä ja ulkoiltu. Apua kuitenkin olisi kaivattu esimerkiksi neuvolasta. Myös ruoanlaitto- ja siivous-apua kaivattiin perheisiin. Päiväkodin suunnalta tullessiin tiedottamisiin vanhemmat olivat kuitenkin tyytyväisiä.</p> <p>Johtopäätöksenä voidaan todeta joidenkin lapsien tarvitsevan päiviinsä säännöllisen rutii- nin ja kehittävästä oppimisympäristön, joka edistää ja vahvistaa lapsen osaamista ja missä lapsi viihtyy. Vanhempien niin pyytäessä tai tarvitessa kunnan tehtävä olisi järjestää vanhemmille ehkäisevää lastensuojelua, joka antaa tukea perheelle. Sitä olisi saatavilla esimerkiksi neuvolasta tai varhaiskasvatuksesta.</p>		
Asiasanat		
varhaiskasvatus, pandemia, rajoitukset, perhe		

Author (authors)	Degree	Time
Kati Lindholm	Bachelor of Social Services	April 2022
Thesis title		
Effects of COVID-19-pandemic limitations on families with 4-year-old children in spring 2020		42 pages 5 pages of appendices
Commissioned by		
Municipality of Iitti		
Supervisor		
Eija Vikman		
Abstract		
<p>The objective of this research thesis was to find out how the limitations caused by the corona virus pandemic affected the weekdays of families of 4-year-old children attending kindergarten in the spring of 2020 during March to May. The intention was also get more information whether parents would have needed some form of extra help during the time when their own child was not in kindergarten. The Commissioner was the municipality of Iitti and the research was carried out in the kindergarten called Pikku-Vieteri.</p>		
<p>Both qualitative and quantitative methods were used. The parents got an electronic questionnaire. It was asked there how their weekday went during limitations. The research also examined how burdened parents felt about the situation and where and what kind of support parents received or would have hoped to receive. One supervisor interview has also been used in the research.</p>		
<p>The results were that the most of parents had varying degrees of rough time when their child was not in kindergarten in spring 2020. Weekday routines had changed. The child get bored more easily when he could not see his friends. They could not see grandparents either because of limitations. Not all families had so hard. With the child, various things were done together and outdoors. However, help would have been much needed for example from the child health center. Help was also needed for cooking and cleaning. However, the parents were satisfied with the information about the direction of the kindergarten.</p>		
<p>In conclusion, some children need a regular routine and develop a learning environment that promotes and strengthens the child's competence and where the child thrives. When asked or needed by parents, it would be up to the municipality to arrange preventive child welfare for parents to provide support to the family. It would be available from child health center or early childhood education, for example.</p>		
Keywords		
early childhood education, pandemic, limitations, family		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	KORONAVIRUS ELI COVID-19	7
3	VARHAISKASVATUS.....	8
3.1	Yhteistyö vanhempien kanssa	10
3.2	Ehkäisevä lastensuojelu	11
3.3	Varhaiskasvatuslaki	12
3.4	Varhaiskasvatus ja COVID-19	14
3.5	Tilanne litin päiväkodeissa keväällä ja syksyllä 2020	15
4	4-VUOTIAAT LAPSET	17
5	OPINNÄYTETYÖNTAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	18
6	TUTKIMUSMENETELMÄT	18
6.1	Kysely	19
6.2	Haastattelu	21
7	OPINNÄYTETYÖN PROSESSI.....	22
7.1	Aiheen valitseminen ja työn aloitus.....	22
7.2	Kyselyiden ja haastattelun kerääminen	24
8	TULOSTEN RAPORTOINTI JA PÄÄTELMÄT.....	25
8.1	Suomen virusepidemian alkuvaihe	26
8.2	Perheiden arki.....	27
8.3	Päiväkodin merkitys.....	30
8.4	Tukiverkosto ja tiedottaminen	31
9	EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	33
10	YHTEENVETO	34
10.1	Johtopäätökset	35
10.2	Pohdinta	37
	LÄHTEET.....	39
	KUVALUETTELO	

LIITTEET

Liite 1. Esittely vanhemmille

Liite 2. Sähköinen kyselylomake vanhemmille

Liite 3. Opastus päiväkodille

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni keskittyy 4-vuotiaiden lasten perheiden arkeen keväällä 2020 maaliskuu-toukokuu aikana, jolloin koronavirus oli Suomessa pahimmillaan. Työni tarkoituksena oli selvittää, miten vanhemmat kokivat arjen pyörittävän kotona koronapandemian ja rajoitusten keskellä sekä oliko jonkinlaiselle tuelle tarvetta. Selvitin myös miten mahdollinen lapsen kotiin jääminen päiväkotiin menon sijasta vaikutti perheen arkeen.

Työni tilaajana toimi Iitin kunta. Nykyään Iitissä on uusi ja iso Pikku-Vieterin päiväkotikoti, joka on aloittanut toimintansa syksyllä 2020. Sen valmistumisen seurauksena osa vanhoista ja osittain sisäilmaongelmaisista päiväkodeista lakkautettiin ja lapset siirtyivät tähän uuteen päiväkotirakennukseen. En tee kuitenkaan tutkimustyötäni nykyiseen Pikku-Vieterin päiväkotiin liittyen, koska tutkittavat perheet eivät olleet vielä sen päiväkodin asiakkaita, vaan he olivat muiden Iitissä keväällä 2020 toiminnassa olleiden päiväkotien asiakkaita. Tutkimuksellisen työni tarkoituksena oli selvittää, miten koronaviruksen aiheuttamat rajoitustoimenpiteet vaikuttivat keväällä 2020 maaliskuu-toukokuun aikana nykyisessä Pikku-Vieterin päiväkodissa olevien silloisten 4-vuotiaiden lasten perheiden arkeen. Tutkimuksellisen työni tavoitteena oli saada Pikku-Vieterin päiväkodille enemmän tietoa siitä, miten päiväkodissa voitaisiin jatkossa mahdollisesti varautua seuraavaan vastaavanlaiseen tilanteeseen ja miten vanhempia pystyttäisiin tarvittaessa tukemaan enemmän arjessa, jos he tukea enemmän kaipaisivat.

Opinnäytetyössäni on kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta sekä hieman myös kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Vanhemmille lähetettyjen Webropol-kyselyiden vastausmateriaalit toimivat opinnäytetyössäni pohjana tutkimuksen analysointiin. Vastaukset on kerätty anonyymeinä. Myös Iitin varhaiskasvatustieteiden yksikön esimiehen Erika Räikkösen nauhoitettua ja litteroitua haastattelua on käytetty työhön.

Työni sai alkunsa vieläkin meneillään olevasta koronapandemiasta. Kiinnostukseni aihetta kohtaan heräsi, kun koronapandemia alkoi vaikuttamaan ihmisten tekemisiin, harrastuksiin, varhaiskasvatustoimintaan, koulunkäyntiin ja

töissä käymiseen. Syksymmällä 2020 aloin miettimään miten korona on mahtanut vaikuttaa litin päiväkodeihin vai onko se vaikuttanut mitenkään. Toki erilaisia ohjeistuksia ja uutisoitteja oli siitä, miten yleisesti päiväkodeissa pitäisi toimia ja oli toimittukin. Halusin kuitenkin tietää tarkemmin miten tämä tilanteiden muuttuminen oli vaikuttanut perheiden arkeen litin päiväkodeissa. Otin tarkasteltavaksi litin Pikku-Vieterin nykyisten 5–6-vuotiaiden lasten perheet. Lapset olivat keväällä 2020 vielä 4-vuotiaita. Valitsin tämän ikäryhmän sen takia, että 4-vuotiaat ovat jo aika kehittyneitä ja omatoimisia lapsia.

2 KORONAVIRUS ELI COVID-19

Koronaviruksen leviämisen estämiseksi on tähän päivään mennessä tehty erilaisia toimenpiteitä niin varhaiskasvatuksessa lasten parissa ja kouluissa kuin aikuisten ihmisten työrintamillakin. Keväästä 2020 alkaen päiväkoteja ja kouluja on pidetty kiinni vaihtelevasti ja aikuisia on ollut paljon etätöissä vuoden 2021 syksyyn asti tai pidemmällekin, jos siihen on ollut mahdollisuus tai jos tilanne on siltä vielä näyttänyt, että etätyömallia on jatkettava.

Koronavirukset ovat joukko viruksia, joita on todettu niin ihmisillä kuin eläimilläkin. Virukset aiheuttavat tavallisesti vain lievän hengitystieinfektion. Vakavimpia tautitapauksia ovat aiemmin aiheuttaneet SARS- eli Severe Acute Respiratory Syndrome- ja MERS- eli Middle East Respiratory Syndrome -koronavirukset. Koronavirusinfektioiden pääsääntöinen esiintyvyys on syksyllä ja talvella, mutta niitä esiintyy myös ympäri vuoden. Nyt tämä uusi Kiinasta lähtöisin oleva, aiemmin tuntematon koronavirus, SARS-CoV-2, on muuttunut pandemiaksi maailmalla. Tätä uutta koronavirusta kutsutaan nimellä COVID-19, joka tulee sanoista corona, virus ja disease. (THL 2020a.)

THL kirjoittaa nettisivuillaan koronaviruksesta ensimmäisen kerran tammikuun yhdeksäntenä päivänä 2020. Sivulla kerrotaan Wuhanissa ilmenneistä 59 keuhkokuumeetapauksesta, jotka ovat ilmenneet ajalla 31.12.2019–5.1.2020. Silloin Kiinan viranomaiset ovat tunnistaneet mahdollisen taudinaiheuttajan uudeksi koronavirukseksi, mutta viruksen alkuperän selvittämiseksi ja yhteydestä oireisiin varmistamiseksi oli heidän tehtävä lisää tutkimuksia. Kuume ja hengenahdistus olivat olleet sairastaneiden pääsääntöiset oireet ja yhtään

kuolemaa ei ollut silloin vielä raportoitu. Suurin osa tapauksista olivat toipuneet hyvin. (THL 2020b.)

Silloisten saatujen tietojen mukaan osaa tapauksista yhdisti oleilu ruokamarkkinoilla, missä myytiin mereneläviä ja eläviäkin eläimiä. Tartunnanlähde ei löydetty, eikä merkkejä viruksen leviämisestä ihmisestä toiseen ollut havaittu. Maailman terveysjärjestö WHO ei suositellut silloin mitään erityistoimia tai rajoituksia matkailijoille, matkustamiseen eikä kansainväliseen kauppaankaan. THL:n erityisasiantuntija Niina Ikonen kehotti ihmisiä vain pesemään käsiään runsaasti vedellä ja saippualla, jotta koronavirustartuntojen leviämistä ehkäistäisiin. (THL 2020b.)

Suomessa ensimmäinen koronavirustartunta todettiin 29.1.2020 Lapin keskussairaalassa. Tartunta oli peräisin Kiinan Wuhanista kotoisin olleelta matkailijalta. Silloin tiedotettiin tartunnalle altistuneen mahdollisesti 15 ihmistä, joiden terveydentilaa seurattiin neljäntoista vuorokauden ajan. (THL 2020c.)

Ensimmäinen koronavirustartuntaan liittyvä kuolemantapaus Suomessa tapahtui 21.3.2020, kun siihen menehtyi hyvin iäkäs ihminen Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella. (THL 2020d.)

3 VARHAISKASVATUS

Vuonna 1888 Suomeen perustettiin ensimmäiset kansanlastentarhat. Siitä lähtien niiden merkityksestä, hyödyistä, tuloksista ja vaikutuksista on käyty poliittisia keskusteluja. Vuonna 2015 voimaan tullut uusi varhaiskasvatustilaki vaihtoi päivähoiton nimityksen tarkoittamaan varhaiskasvatusta. (Heinonen ym. 2016, 20.)

Varhaiskasvatus määritellään kansainvälisellä tasolla tavoitteelliseksi, ryhmämuotoiseksi opetuksi ja kasvatukseksi, josta vastuussa on koulutettu henkilöstö. OECD:llä (Organisation for Economic Co-operation and Development eli Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö) on varhaiskasvatustermi ja sen mukaan varhaiskasvatustoimintaan pitäisi sisällyttää opetusta vähintään kaksi tuntia päivässä. Opetus ei kuitenkaan missään nimessä voi tai pidäkään olla yhtäjaksoista vaan se sisällytetään päivän eri kohtiin.

Näin ollen lapsen osapäiväinen, laadukas ja tuloksellinen päivä voi olla pituudeltaan 4–5 tuntinen. Se antaa mahdollisuuden rauhalliseen ja joustavaan siirtymiseen eri toimintojen välillä ja esimerkiksi se antaa aikaa lasten vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan joustaviin ja luonteviin keskustelutuokioihin ja kuulumisten vaihtamiseen lapsen tulo- ja hakuvaiheessa. (Heinonen ym. 2016, 25–26; Eduskunta 2019.)

Olen alle koonnut Heinosen ym. (2016) teoksessaan kertomat seuraavat asiat, jotka kuuluvat varhaiskasvatuksen tehtäviin, jotta lapsi saisi säännöllistä ja päivittäisesti riittävää varhaiskasvatusoikeutta:

Lapsen monipuolinen varhaiskasvatustoiminta, jota on päivittäin, ajoittuu koko viikolle esimerkiksi liikunta, musiikki- ja taidekasvatus, ohjattu leikki, retket ja elämykset.

Kaikki ohjattu toiminta pienten lasten kanssa toteutuu lasten ehdoilla ja jatkuu yleensä vielä seuraavana päivänäkin.

Jotta varhaiskasvatustoiminta olisi laadukasta, se vaatii säännöllistä päivärytmiä ja kiireettömyyttä.

Kehittynyt luottamuksellinen tunneside ja intensiivinen vuorovaikutus lasten ja opettajan välillä on tärkeä lasten oppimisen ja kehittymisen kannalta.

Solmiakseen pysyviä ystävyysuhteita sekä oppia toimimaan ryhmässä ja ottamaan toiset huomioon, lapsi tarvitsee näiden taitojen kehittymiseen säännöllistä osallistumista ja aikaa, jotta tällaisia tilaisuuksia tarjoutuisi riittävästi.

Lapsikohtaisen suunnitelman tavoitteiden sekä varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden tulisi tapahtua lapsiryhmien toiminoissa.

Erilaisista lapsista koostuvassa ryhmässä mm. erilaisissa tilanteissa, ikäryhmissä ja kehitysvaiheissa olevat lapset, on otettava huomioon heidän tarpeensa päivittäisen toiminnan järjestämisessä, tällöin mahdollisen tuen tarve on helpointa järjestää, kun sitä annetaan säännöllisesti ja päivittäin.

Näiden säännönmukaisten kokopäiväisten toimintojen lisäksi varhaiskasvatusta tulee varhaiskasvatuslaissa säädetyn tavoitteiden mukaisesti järjestää myös subjektiivisessa varhaiskasvatuksessa yhtä laadukkaasti. Subjektiivisellä varhaiskasvatuksella tarkoitetaan, että lapsella on kunnan järjestämä

varhaiskasvatuspaikka laissa säädetyn minimituntimäärän ajan eli 20 tuntia viikossa. (Heinonen ym. 2016, 40, 42–43.)

Vuonna 2021 Vihreät-puolueen ehdotus vuodelta 2018 maksuttoman esiopetuksen muuttamisesta kaksi vuotiseksi otettiin käyttöön. Sen tarkoituksena on torjua lasten luokkayhteiskuntakehitystä ja pysäyttää oppimiserojen kasvu. Opetus- ja kulttuuriministeriön toteuttaman kaksi vuotisen esiopetuksen kokeilu-aika kohdistuu vuoden 2021 elokuun alusta vuoden 2024 toukokuun loppuun asti. Tähän valittiin kokeilulain (1046/2020) mukaisesti sattumanvaraisesti kuntia tai kunnista koostuvia alueita. Kokeilupaikat sekä koe- ja verrokki-ryhmän lapset valittiin aiemmin alkuvuonna 2021. Kokeilu kohdistuu vuonna 2016 ja 2017 syntyneisiin lapsiin. (YLE 2018; Valtioneuvosto 2021.)

3.1 Yhteistyö vanhempien kanssa

Lapsen vanhemmat toimivat yhteistyökumppaneina päiväkodin henkilökunnan kanssa lapsen kasvatuksessa. Yhteistyö myös päiväkodin oman henkilökunnan kesken on tärkeää. Yhteistyö on jokapäiväistä, kun lapsi tuodaan päiväkotiin tai haetaan päiväkodista. Viestejä lapsen kuulumisesta ja muista tärkeistä asioista lähetetään kotiin eri tavoin ja lapsen tekemät piirrookset ja muut työt lähetetään kotiin. (Helenius & Lummelahti 2018, 18.)

Vanhemmat osallistuvat yhteistyössä henkilöstön kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman suunnitteluun. He osallistuvat myös sen toteutuksen arviointiin ja kehittelyyn. Edellä mainittuihin tilanteisiin pyritään ottamaan myös itse lapsi mukaan, niin kuin *Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet 2016* edellyttää. Yhteistyön avulla sekä kuuntelemalla vanhempien havaintoja, toiveita ja ajatuksia pyritään saamaan vanhempi tuntemaan itsensä huomioiduksi. Näin ollen vanhemman on helpompi lähestyä päivähoidon henkilöstöä erilaisissa asioissa. Myös lasten ehdotuksia pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan. Lasten tulee tuntea voivansa vaikuttaa omiin asioihinsa ja suunnitella oppimisympäristöä ja tekemistä yhdessä aikuisen kanssa. (Helenius & Lummelahti 2018, 18.)

Kasvatusyhteistyötä tehdessä on tärkeää, että vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön välille syntyy luottamus, joka mahdollistaa lapsen asioista puhumisen puolin ja toisin, niin iloisista kuin surullisistakin asioista. Luottamus syvenee asteittain ja keskustelujen sisällöt monipuolistuvat. Kasvatusyhteistyö lähtee aina lapsen tarpeista ja edun toteutumisesta, joten onkin tärkeää, että lapsen elämäntilanne sekä varhaiskasvatuksessa että kotonakin tulee kerrottua ja kohdattua avoimessa vuoropuhelussa. (Heinonen ym. 2016, 226.)

Voisin kuvitella, että tässä vallitsevassa koronapandemiatilanteessa varhaiskasvatuksen opettajien ja vanhempien tekemä yhteistyö kasvaisi. Tekemässäni kyselytutkimuksessa suuri osa vanhemmista oli pitänyt lastaan kotona päivähoidon sijasta, joten varhaiskasvatusyksikön henkilökunnan kommunikointi ja tiedottaminen vanhemmille tärkeistä ja ajankohtaisista asioista on varmasti ollut tärkeää. Uskoakseni myös vanhempien olisi hyvä ollut kertoa lapsen kuulumisia varhaiskasvatuksen henkilökunnalle, jotta päivähoitoon palaaminen olisi mahdollisesti ollut helpompaa. Haastateltuani varhaiskasvatusyksiköiden esimiestä Erika Räikköstä sain selville, ettei kovinkaan moni vanhempi ollut ilmoitellut lapsensa varhaiskasvatuksen opettajalle lapsen kuulumisista kotona ollessa. Lapsen kuulumisia oli kerrottu vasta, kun lapsi oli palannut takaisin päiväkotiin ja mukaan päiväkotirutiineihin. (Räikkönen 2022.)

3.2 Ehkäisevä lastensuojelu

Lastensuojelulla tarkoitetaan lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua sekä ehkäisevää lastensuojelua (Hakalehto 2018, 382). Lastensuojelun tarkoituksena on edistää ja turvata lapsen elämää takaamalla hänelle turvallinen kasvu, kehitys ja hyvinvointi sekä tukea vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua tapahtuu seuraamalla ja kehittämällä lapsen kasvuolosuhteita. Ehkäisevää lastensuojelua annetaan silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakas ja sitä annetaan äitiys- ja lastenneuvolassa, varhaiskasvatuksessa, koulussa ja nuorisotyössä. Ehkäisevä lastensuojelu ja varhainen annettu tuki ehkäisevät varsinaiselta lastensuojelun tarpeelta. Tärkeää on tarjota tukea perheelle tai lapselle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja sitä on hyvä olla saatavilla myös tarvittaessa kotikäyntien muodossa. On kunnan tehtävä huolehtia, että ehkäisevää lastensuojelua järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan kunnassa esiintyvän tarpeen mukaisesti. Palvelut ovat perheille vapaaehtoisia ja

maksuttomia. Lapsella on oikeus saada suojelua, kun hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa ja ylittämässä laissa määrätyn kynnyksen. (Hakalehto 2018, 382; Valvira 2021; Minilex 2022).

Lastensuojeluasiakkuuden alkaminen alkaa siinä vaiheessa, kun Lastensuojelulain 25.1§ :ssä säädetty laki tulee toteen. Laki määrää, että vaikka lasten päivähoidon ohjaajalla onkin salassapitosopimus, niin siitä huolimatta hänen on viipymättä tehtävä ilmoitus kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos hän on työssään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantaneet nykyiset olosuhteet tai lapsen oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. (Mahkonen 2016, 203.)

3.3 Varhaiskasvatustilaki

Suomessa on varhaiskasvatustilaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen ja varhaiskasvatuksen järjestämisestä sekä tuottamisesta. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoina pidetään kolmea eri toimintaa. Niitä ovat päiväkotitoiminta, jota järjestetään päiväkodissa; perhepäivähoito, jota järjestetään perhepäiväkodissa ja avoin varhaiskasvatustoiminta, jota järjestetään toimintaan soveltuvassa paikassa. Lapset, jotka eivät ole vielä oppivelvollisuusikäisiä, voivat saada varhaiskasvatusta. Myös sitä vanhemmat lapset voivat saada varhaiskasvatusta, jos erityiset olosuhteet sitä vaativat. (Varhaiskasvatustilaki 540/2018 1 §.)

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kokonaisuutta, johon kuuluu kasvatus, opetus ja hoito. Näissä painottuvat erityisesti pedagogiikka. (Varhaiskasvatustilaki 2 §.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista hyvinvointia, terveyttä, kasvua ja kehitystä turvallisessa varhaiskasvatustyössä. Tavoitteena on toteuttaa lapsen leikkiin, liikuntaan, taiteeseen ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja tukea lapsen oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista. Lapsen ja varhaiskasvatustyöntekijöiden välille pyritään luomaan mahdollisim-

man pysyvät vuorovaikutussuhteet ja lasta kunnioittavaa toimintatapaa pyritään turvaamaan. Kaikille lapsille annetaan yhdenvertainen mahdollisuus varhaiskasvatukseen ja tarpeen vaatiessa järjestetään tarkoituksenmukaista tuentarvetta, jos lapsessa ilmenee yksilöllinen tuen tarve. Lapsen kanssa kehitetään yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä hänelle annetaan mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua itseään koskeviin asioihin. Lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseksi tehdään yhteistyötä vanhempien tai muun huoltajan kanssa. (Varhaiskasvatuslaki 3 §.)

Varhaiskasvatusta järjestäessään kunnan on toimittava yhteistyössä monien eri tahojen kanssa. Yhteistyökumppaneina toimivat opetus, liikunta ja kulttuuri, lastensuojelu ja muu sosiaalihuolto, neuvola ja muun terveydenhoito sekä muut tarvittavat tahot. (Varhaiskasvatuslaki 7 §.)

Varhaiskasvatuslain mukaan lapsen tulee saada kasvaa kehittävässä, oppimista edistävässä, terveellisessä ja turvallisessa kasvatusympäristössä. Nämä oppimisympäristöt ovat tiloja ja paikkoja erilaisine välineineen ja tarvikkeineen, jotka edistävät ja vahvistavat lasten monipuolista oppimistaan ja laaja-alaista osaamistaan. Ne ovat myös fyysisiä ympäristöjä kalusteineen ja rakennelmineen, jotka innostavat lapsia liikkumaan niin sisällä kuin ulkonakin. Luontoympäristö tarjoaa lapselle paikkoja liikkua, leikkiä ja tutkia erilaisia paikkoja. Ohjatut retket luontokohteisiin herättävät lasten kiinnostusta luonnon monimuotoisuuteen ja samalla opitaan luonnon suojelua ja vaalimista sekä rakkaudesta ja kunnioitusta koko luontoa kohtaan. (Helenius & Lummelahti 2018, 132–133.)

Psyykkiset, emotionaaliset ja kognitiiviset oppimisympäristöt antavat lapselle turvaa, joissa lapsi esimerkiksi kokee yhdenvertaisuutta, muodostaa vahvempaa itsetuntoa, kokee rohkaisevaa ja ymmärtävää ympäristöä, antaa lapselle mahdollisuuden puhua aikuisen kanssa mieltä painavista ja askarruttavista asioista, antaa mahdollisuuden kysellä ja tulla kuulluksi, antaa mahdollisuuden kehittää tietojen hankinta- ja käsittelytaitoja, oppia turvautumaan toisen apuun sekä myös tukemaan toista ja näin ollen yhteisöllisyys alkaa kehittymään. Sosiaalinen oppimisympäristö on laaja verkosto, johon kuuluvat lapsen vanhemmat, sukulaiset, naapurit, hoitopaikan aikuiset ja toiset lapset. Keskeisimmät

sosiaaliset tilanteet ja prosessit syntyvät päivittäin kotona sekä lapsen hoitopaikassa aikuisten ja toisten lasten välisessä vuorovaikutuksessa. Sosiaalisen oppimisympäristön tärkeimpiin tavoitteisiin kuuluukin tehokas yhteistyö kodin ja hoitopaikan välillä ja sille pitää kehitellä toimivia muotoja. Turvallisen sosiaalisen oppimisympäristön luomiseksi tarkoituksena onkin, että aikuinen on lapsen tukena ja huolehtii yhdessä sovituista rajoista ja säännöistä. (Helenius & Lummelahdi 2018, 134–136.)

3.4 Varhaiskasvatus ja COVID-19

Suomen hallitus linjasi 16. maaliskuuta 2020 Suomessa vallitsevan poikkeusolot koronavirustilanteen vuoksi. Linjausten oli määrä olla voimassa 13. huhtikuuta 2020 asti. Hallituksen linjaamat toimenpiteet saatettiin voimaan valmiuslain, tartuntatautilain sekä muun lainsäädännön mukaisesti. Valmiuslain tarkoituksena oli poikkeusoloissa ensisijaisesti hidastaa koronavirustartuntojen leviämistä. Tarkoitus oli myös suojella väestöä sekä turvata sen toimeentulo ja maan talouselämä. (Valtioneuvosto 2020a.)

Varhaiskasvatuksen toimintayksiköt ja niissä järjestettävä esiopetus pidettiin toiminnassa. Tällä päätöksellä turvattiin yhteiskunnan kannalta kriittisillä aloilla työskentelevien vanhempien työssäkäynti, kun heidän lapsensa pääsivät varhaiskasvatukseen. Valtioneuvosto kuitenkin linjasi, että niiden vanhempien joiden oli mahdollista järjestää lapselle hoito kotona, toivottiin niin toimivan. (Valtioneuvosto 2020b.)

Hallitus teki päätöksen huhtikuun 29. päivänä 2020 varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rajoitteiden purusta terveysviranomaisten arvioinnin pohjalta. Hallittu lähiopetukseen takaisin siirtyminen tapahtui 14. toukokuuta 2020. Tutkittujen arvioiden perusteella valmiuslakia koskevaa soveltamisasetuksen jatkamista varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ei tarvittu enää. Keväällä 2020 tehtyjen kansainvälisten ja kotimaisten tutkimusten perusteella koettiin, että lapset eivät olleet koronavirustartuntojen lähteinä niin kuin aikuiset. Tämän perusteella koulujen ja päiväkotien avaaminen oli turvallista. (Valtioneuvosto 2020c, Auvinen s.a.)

Toukokuussa 2020 Opetushallituksessa toteutettiin laaja kysely poikkeusolojen vaikutuksesta työntekijöille sekä päiväkodin johtajille. Kyselyllä kartoitettiin henkilöstön hyvinvointia, johtajien mahdollisuutta alaisten kuulemiseen ja kohtaamiseen sekä työntekijöiden mahdollisuutta lasten ja huoltajien kohtaamiseen ja huomioimiseen. Ympäri Suomea tuli reilusti vastauksia. Vastauksista kävi ilmi, että eräs päiväkodin johtaja kertoi kiireen loppuneen, kun ei ollut palaveriteita, joka toi lisää aikaa lasten kanssa olemiseen ja työyhteisössä läsnä olemiseen. Uusien toimintatapojen tasoittuessa poikkeuksesta tuli uusi normi ja kaikki rauhoittuivat. Jossain toisessa päiväkodissa puolestaan päiväkodin johtaja kertoi, että kiirettä oli niin paljon kaikkien tietoisuuksien ja uusien ohjeistusten kanssa sekä työvuorosunnittelujen kanssa, mitä normaalisti ei ole, että aika ei vaan riittänyt kaikkeen. Äänet jakautuivat aika lailla niin, että kevään aikana työn muuttumisen kuormittavaksi olivat kokeneet 47 prosenttia työntekijöistä ja 84 prosenttia päiväkodin johtajista. Kyselyiden vastausten perusteella vaikutti sellaiselta, että eri paikoissa ja eri alueilla koronarajoitusten ohjeistukset ovat olleet aika erilaisia. (Rainio ym. 2020.)

3.5 Tilanne litin päiväkodeissa keväällä ja syksyllä 2020

litin varhaiskasvatusyksiköiden esimiehelle Erika Räikköselle tekemässäni haastattelussa keräsin tilannetietoa työntekijän näkökulmista, joita ei vanhemmille tekemässäni kyselyssä ollut, mutta jotka olivat oleellisia työn eteenpäin viemiseen. Tein haastattelun saadakseni selvyyttä siihen millaista oli vanhempien ja päivähoidon välinen kommunikointi sillä aikaa, kun lapset eivät olleet päiväkodissa sekä muihin kysymyksiin, joita avaan lisää tekstissä alempana. Haastattelu oli nauhoitettu puhelimen äänitallentimeen ja analysoitu sekä litte-roitu tekstimuotoon.

Keväällä 2020 Pikku-Vieterin päiväkotit litissä ei ollut vielä auennut, vaan lapset kävivät hoidossa muissa litin toiminnassa olevissa päiväkodeissa. Silloin toiminnassa olevat litin päiväkodit olivat aika normaalisti auki. Kolme päiväkotia ja yksi vuorohoito olivat toiminnassa. Yksi päiväkodeista, joka laitettiin kiinni lasten vähyyden takia, oli Peltohiiren päiväkotit. Lapset yhdistettiin ja siirrettiin litissä sijaitsevaan Metsämyyrän päiväkodin lasten ryhmiin. Lapsen sai viedä päiväkotiin tai vaihtoehtoisesti pitää kotona, jolloin päivähoitomaksuja ei

tarvinnut poissaoloajoilta maksaa. Syksyllä 2020 Pikku-Vieteri, Peltohiiri ja pari muuta olivat taas normaalisti auki. (Räikkönen 2022.)

Kysyin Räikköseltä, millaista oli vanhempien ja varhaiskasvattajien välinen kommunikointi eli lasten kuulumisten kertominen sinä aikana, kun lapsi ei ollut päiväkodissa, vai oliko sitä ollenkaan. Räikkösen mukaan lasten päivistä ja kotona vietetystä ajasta kertominen oli aika vähäistä. Vain muutama vanhempi oli kertonut lapsensa päivistä jotain lapsen hoitoryhmän opettajalle. Räikkönen kyllä kertoi, että kommunikointia olisi tietysti voinut olla enemmänkin puolin ja toisin näin jälkeenpäin ajatellen, mutta koska tilanne oli kaikille niin uusi, niin nyt asiat menivät kerrotulla tavalla. (Räikkönen 2022.)

Pandemian alkaessa hellittämään lapset palailivat takaisin päiväkotiin. Kysyin milloin lasten paluu takaisin päiväkotiarkeen tapahtui ja kuinka se lapsilla sujui. Halusin lisätietoa myös siihen tarvitsiko jotain rutiineja kenties aloittaa alusta tai jotain muuta opetella uudestaan. Räikkönen kertoi lasten paluun uuteen Pikku-Vieterin päiväkotiin olleen syksyllä 2020 kesälomien jälkeen. Lapsen paluu päiväkotiarkeen riippui niin paljon lapsesta itsestään. Palaaminen päiväkotiin näkyi esimerkiksi rytmiin takaisin opettelussa. Ruokailuissa saattoi näkyä vähän sellaista toimintaa, että päiväkodin käytännöistä ja ruokailutavoista piti muistutella. Joillain lapsilla sosiaalisissa taidoissa jouduttiin tukemaan enemmän, koska lapsi palasi takaisin isoon lapsiryhmään mahdollisesti pienestä kotipiiristään. Joistakin lapsissa huomasi, että aikuisilta haettiin paljon huomiota. Myös uuteen päiväkotiin ja taloon muuttaminen oli varmasti aiheuttanut lapsissa hämmennystä ja totuttelua, mutta lapset tottuivat kuitenkin nopeasti. (Räikkönen 2022.)

Vanhemmille tekemissäni kyselyissä eräs vanhempi oli huolissaan koronaviruksesta ja sen vaikutuksista päiväkoteihin, kun hyvin pandemian varalta suunniteltu Pikku-Vieterin päiväkoti ei ollut keväällä 2020 vielä valmis. Kysyinkin Räikköseltä, että onko Pikku-Vieterin päiväkoti suunniteltu hyvin pandemiaa ajatellen? Vastauksena sain, että siivousta oli tietenkin tehostettu ja päiväkodin tilat olivat onneksi hyvin avarat. Ruokailut oli porrastettu ruokalassa ja pienimmät lapset ruokailivat omissa tiloissaan. THL:ltä ja muualta tulleita normaaleita ohjeita noudatettiin niissä puitteissa joissa se päiväkodilla oli mahdollista. (Räikkönen 2022.)

4 4-VUOTIAAT LAPSET

4-vuotiaalla lapsella on jo tiedollista kehitystä, kun puhe on jo hyvin kehittyntä ja sanavarastoa löytyy. Sanat muotoutuvat ja taipuvat oikein ja vieraatkin saavat puheesta jo selvää. Tämän ikäinen lapsi leikittelee mielellään sanoilla ja kyselee paljon erilaisista asioista. Lapsen mielikuvitus kasvaa kiehtovien satujen ja kertomusten avustuksella. Kysymys ”Miksi?” on tämän ikäiseltä lapselta usein kuultu kysymys, jonka hän esittää vanhemmalle. Vanhempi pyrkii tietenkin parhaalla mahdollisella ja ymmärrettävällä tavalla vastaamaan lapsen kysymykseen. Joskus kuitenkin aikuinen saattaa kyllästyä vastaamaan ja kysyykin lapselta takaisin, että mitä lapsi itse ajattelee miksi jokin asia olisi jollain tavalla. Näin lapsen oman ajattelukyvyn kehittyminen mahdollistuu. (Autio & Kaski 2005, 25; OUKA 2021).

Leikki-ikäinen lapsi on jo hyvin oma-aloitteinen ja osaa jo paljon erilaisia asioita, mutta hän tarvitsee silti vielä vanhemman tukea ja opastusta joihinkin asioihin sekä yhdessäoloa. Käyttäytymisen mallit lapsi oppii vanhemmiltaan. Myös pukeutumisen kanssa lapsi tarvitsee vielä opastusta ja kannustusta, koska se ei välttämättä hoidu vielä täysin itsenäisesti. Vanhempien on hyvä esimerkiksi asetella vaatteet jo valmiiksi oikeinpäin lapselle, joka sitten yrittäisi vaatteet pukea päälleen. Pukeutuminen vaatii vanhemmilta kärsivällisyyttä ja siksi siihen onkin hyvä varata aikaa riittävän paljon. Hampaiden harjaus ja pesytyminenkin on hyvä vielä suorittaa yhdessä. Leikin loputtua levinneet lelut ja tavarat voi leikin muodossa opetella lapsen kanssa laittamaan takaisin paikoilleen, näin lapsi oppisi vähitellen siisteyteen. (OUKA 2021).

4–5-vuotiaat lapset ovat keskellä leikki-ikää. Lempileikkejä ovat erilaiset rooli- leikit ja mielikuvituksella tuotetut erilaiset leikit. Uiminen, hiihtäminen ja luistelu ovat esimerkkeinä vahvasti mielenkiinnossa läsnä, kun lapsi opettelee uutta lajia. Yhteispelit sujuvat liikuntatunnilla jo hyvin, joten ohjaajien onkin hyvä käyttää leikkejä apuna taitojen oppimisessa. Hienomotoriikka on kehittyntä, joten esimerkiksi hippaleikeissä lapsi osaa väistellä. Myös kaveruussuhteet voimistuvat ja alkavat merkitä enemmän lapselle, kun henkinen kehitys voi-

mistuu. Tietoisuus oikeasta ja väärästä on kehittynyt ja lapsi osaa kertoa jo tarinoita myös sellaisista asioista, jotka eivät välttämättä pidä paikkaansa. (Autio & Kaski 2005, 25–26).

5 OPINNÄYTETYÖNTAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyö on tutkimuksellinen opinnäytetyö, jonka tavoitteena on tuoda linnan kunnan päiväkodeille tietoisuutta siitä, miten vanhemmat kokivat keväällä 2020 maaliskuu-toukokuun välisenä aikana tilanteen ja saivatko he päiväkodilta tarpeeksi apuja ja informaatiota eri tilanteista, jos sellaista kokivat tarvitseensa. Tutkimukseni tuotoksena syntyy kirjallinen opastus, joka jää päiväkohtiin ja jota siellä voidaan jatkossa vastaavassa tilanteessa hyödyntää.

Tutkimustyöni pääkysymys:

1. Miten koronaviruksen aiheuttamat rajoitukset vaikuttivat päiväkodissa käyvien 4-vuotiaiden lasten perheiden arkeen keväällä 2020?

Alakysymykset:

2. Miten kuormittavaksi vanhemmat kokivat tilanteen?

3. Mistä ja millaista tukea vanhemmat saivat tai olisivat toivoneet saavansa?

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimuksessa on aina tutkimusongelma ja se ratkaistaan käyttämällä erilaisia tutkimusmenetelmiä. Tutkimusongelmana voi olla asian kehittäminen tai jonkinlaisen muutoksen aikaansaaminen. Yleensä syynä asian tutkimiseen on halu saada ymmärrys tutkittavaan asiaan ja usein myös muutosta parempaan. Tutkija ei saa vaikuttaa tutkittavaan, koska tutkimuksella halutaan saada mahdollisimman luotettava tieto tutkittavasta asiasta. (Kananen 2014, 20, 24.)

Opinnäytetyössäni käytän sekä kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää että vähän myös kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään sanoja ja lauseita, kun taas määrällisessä tutkimuksessa käytetään erilaisia lukuja. Laadullisella tutkimuksella pyritään

ilmiön syvälliseen ymmärtämiseen ja selittämiseen. Asioita pystytään tutki-
maan tarkemmin ja perusteellisemmin sekä pystytään keräämään tietoa,
kuinka ihmiset näkevät ja kokevat asioita. Laadullisella tutkimuksella tutkitaan
yksittäistä tapausta, kun määrällisellä tutkitaan asiaa laajemmin. Laadullista
tutkimusta tehtäessä ollaan suoraan kontaktissa tutkittavaan eli mennään
”kentälle” tekemään esimerkiksi haastatteluita, kyselyitä tai havainnointia, kun
taas määrällisessä käytetään oikeastaan vain kyselyitä. Määrällisessä tutki-
muksessa voidaan käyttää kyllä laadullisen tutkimuksenkin välineitä, mutta
harvemmin. Toisin sanoen laadullisella tutkimuksella pyritään ymmärtämään
ja määrällisellä tutkimuksella yleistämään. (Kananen 2014, 18–19, 26; Tuomi
& Sarajärvi 2018, 83.)

Laadullinen tutkimus on empiiristä, jolloin tutkijan on hyvän etiikan mukaan pi-
dettävä huolta siitä, että tutkittavia henkilöitä ei tunnisteta vastauksista (Tuomi
& Sarajärvi 2018, 27). Omassa työssäni tämä on juurikin sitä, että olen kerän-
nyt vastaukset anonyymisti, joten vastaajia ei voi tunnistaa mistään.

Joihinkin lisäkysymyksiini käytin apuna haastattelua, joka on strukturoimaton
teemahaastattelu ja haastateltavana oli litin varhaiskasvatusyksiköiden esi-
mies Erika Räikkönen. Haastattelussa käytin apuna puhelimen ääninauhuria
tietojen tallentamista ja myöhemmin tietojen analysointia sekä litterointia var-
ten. Litteroinnilla tarkoitetaan, että nauhoitettu aineisto muutetaan kirjoitettuun
muotoon. Haastattelun nauhoittaminen toimii muistiapuna ja välineenä siihen,
että asiat on tulkittu oikein ja siihen, että haastattelusta voidaan raportoida tar-
kemmin. Räikkönen oli tietoinen haastattelun tallentamisesta. (Ruusuvoori &
Tiittula, 2005, 14–16.)

6.1 Kysely

Kyselyn ja haastattelun idea ei ole monimutkainen. Kun halutaan tietää miksi
ihminen toimii tai ajattelee jollakin tavalla, on häneltä järkevintä suoraan kysyä
asiaa. Tuomi & Sarajärvi (2018) kertovat kirjassaan, miten Eskola (1975) mää-
rittelee kyselyn ja haastattelun. Kyselyn hän määrittelee niin, että kyselyyn
vastaajat täyttävät itse heille annetun kyselylomakkeen. Haastattelu taas on
tilanne, jossa tehdään henkilökohtainen haastattelu, eli haastattelija esittää

suulliset kysymykset sekä kirjoittaa vastaajan vastaukset omiin muistiinpanoihinsa. Kyselyn ja haastattelun ero on näin ollen tiedonkeruuvaiheessa tapahtuva vastaajan toiminta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 84–85).

Kvalitatiivisessa sekä kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkijan ei tarvitse olla lähikontaktissa tutkittavien kanssa tai sitten halutessaan voi olla. Usein esitetään, että kvalitatiivinen tutkimus tarvitsisi läheisen kontaktin tutkittaviin, mutta näin asia ei ole. Kyselytutkimusten etuna on pidetty sitä, että niillä saadaan kerättyä laaja tutkimusaineisto: kohteena voi olla suuri joukko ihmisiä, ja esitettäviä kysymyksiä voi olla paljon. Kyselymenetelmä säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Toisaalta kyselytutkimukseen liittyy myös heikkouksia, esimerkiksi ei tiedetä sitä onko vastaaja vastannut huolellisesti ja rehellisesti tai onko vastaajat ymmärtäneet vastausvaihtoehdot ilman väärinymmärryksiä. Vastaamattomuus voi myös joissakin tapauksissa nousta suureksi. (Hirsjärvi ym. 2009, 194–195.)

Oman tutkimukseni alkuvaiheessa vastaamattomuus näkyi selvästi, koska vanhemmille tekemäni paperiset kyselylomakkeet eivät tuottaneet kovinkaan montaa vastausta. Vastauksia sain neljästäkymmenestä vain kolme. Paperiversio ei siis ollut hyvä idea, joten sen jälkeen tein Webropol-kyselyt vanhemmille. Webropol on verkossa tehtävä kysely. Siellä sain tehtyä omanlaiseni kyselyn haluamallani ulkonäöllä ja kysymysvaihtoehdoilla. Kun kysely oli valmis, se lähetettiin vanhemmille linkkinä, johon he pääsivät vastaamaan. Vastauksia sain kyselyyni tällä kertaa yksitoista kappaletta. Sen avulla sain siis enemmän vastauksia kuin paperiversiona. Vastauksia ei kuitenkaan tullut niin paljon kuin toivoin, mutta sen verran kuitenkin, että kvantitatiivisen analyysin tekeminen aineistolle oli mahdollista. Kvantitatiivisissa kysymyskohdissa oli vastausvaihtoehdot tehty ennakkoon, joten ne oli strukturoitu. Strukturoitu tarkoittaa nimenomaan sitä, että kysymykset on varustettu vastausvaihtoehdoilla. Silloin tiedetään varmasti, mitä kysytään ja mitkä ovat oletettuja vastausvaihtoehtoja. Kyselystä saatuja tietoja voidaan käyttää laadullisessa tutkimuksessa vertailuun ja kuvaukseen. Osa kysymyksistä oli avoimia, joten niiden vastaukset täyttivät kvalitatiivisen eli laadullisen aineiston kriteerit. Avoimilla kysymyksillä saa enemmän ja laajempaa tietoa aiheesta kuin suljetuilla kysymyksillä. Suljettuja kysymyksiä ovat esimerkiksi sellaiset, joihin voi vastata lyhyesti kyllä tai ei. (Kananen 2014, 70, 74–75, 79.)

Verkkokyselyn etuna on nopeus ja vaivaton aineiston saanti, mutta suurena ongelmana voi olla vastaajien vastaamattomuus. Suurelle määrälle ihmisiä lähetettävästä kyselystä vastauksia voi saada takaisin vain noin 30–40 %, tällöin vastaajia pitää muistutella vastaamaan uudestaan, jolloin vastausprosentti saattaa nousta. Tutkimuksen aihe on tärkein vastaamiseen vaikuttava asia, mutta kyselyn tarkka suunnittelu ja kysymysten asettelu voivat tehostaa tutkimuksen onnistumista. Myös kyselylomakkeen ulkoasu ja avoimiin kysymyksiin jätetty riittävä vastaustila nostavat vastausmahdollisuuksia. Kyselyssä on hyvä ilmoittaa kyselyn tärkeydestä ja siitä mihin mennessä kysely pitää palauttaa tai tehdä. Kyselylomakkeen lopussa vastaajien kiittäminen on paikallaan.

Omassa verkkokyselyssäni kolmekymmentäkolme vastaajaa oli avannut kyselyn, joista loppujen lopuksi yksitoista vastasi. Neljätoista vastaajaa oli aloittanut kyselyn, mutta kolme oli sitten jättänyt vastaamisen kesken. Kyselyn ulkoasu oli selkeä, vaaleansininen ja kysymyksiä ei ollut montaa. Kysymyksistä oli pyritty tekemään sellaisia, ettei väärinymmärryksiä syntyisi eli ne oli muokattu helposti ymmärrettäviin ja vastattaviin muotoihin. Ilmeisesti kaikilla, keille linkki lähetettiin, ei kuitenkaan ollut aikaa tai mielenkiintoa vastata kyselyyn. Kysymykset olivat sellaisia, että vastausvaihtoehtoja oli vähän ja kaikille vastaajille oli tehty mahdollisuus vastata edes jotain. Avoimiin kysymyskohtiin oli annettu riittävästi tilaa vastata kirjoitettavaa tekstiä. (Hirsjärvi ym. 2009, 196, 198, 204.)

6.2 Haastattelu

Haastattelu on käytetyin tiedonkeruumenetelmä, kun tehdään laadullista tutkimustyötä. Haastattelun muotoja ovat lomakehaastattelu (kysely), teema-haastattelu ja syvähaastattelu (avoin haastattelu). Tekemäni haastattelu oli strukturoimaton teema-haastattelu, koska se oli kahden ihmisen välinen keskustelu ja olin päättänyt etukäteen, mistä aiheesta keskustelimme. Strukturoimaton haastattelu tarkoittaa sellaista haastattelua, joka on avointa ja ei ole tiukasti sidoksissa kysymys-vastaus-muotoon vaan se ennemminkin muistuttaa vapaata keskustelua. Täysin se ei kuitenkaan voi olla strukturoimatontakaan, koska silloin haastattelija jättäisi haastateltavan harhailemaan ilman mitään suuntaa ja tietoa siitä, mikä tieto haastattelijaa kiinnostaa. Haastateltavana oli litin varhaiskasvatusyksiköiden esimies Erika Räikkönen ja haastattelupäivä

oli 10. helmikuuta 2022. (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 11–12; Kananen 2014, 70.)

7 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

Tässä luvussa kerron, miten valitsin opinnäytetyöaiheeni, miten keräsin aineiston tutkimuksiini ja ketkä jatkossa hyötyvät niistä. Kerron myös aikatauluista ja ilmenneistä haasteista.

7.1 Aiheen valitseminen ja työn aloitus

Opinnäytetyöni ensimmäistä aihetta liittyen luontopäiväkotiin aloitin miettimään joulukuussa 2019. Työ ei kuitenkaan alkanut etenemään vuoden 2020 alkupuolella, koska luontopäiväkoti, johon tutkimustani olin tekemässä, meni kiinni koroviruksen aiheuttamien rajoitusten toimesta hoidossa olevien lasten vähyyden takia. Tämän takia mietin itselleni uutta aihetta kesän ajan. Marraskuussa 2020 kerroin ohjaavalle opettajalleni uudesta koronapandemiaa ja päiväkotia koskevasta opinnäytetyöideastani. Minulla oli jo hyvä pohja mietittynä työhön ja tutkimuskysymyksiä valmiina. Ehdotukseni sai hyväksynnän, joten aloitin työstämään sitä. Tutkimuksellisen työni tavoitteena oli saada Pikku-Vieterin päiväkodille enemmän tietoa siitä, miten päiväkodissa voitaisiin jatkossa mahdollisesti varautua seuraavaan vastaavanlaiseen tilanteeseen ja miten vanhempia pystyttäisiin tarvittaessa tukemaan enemmän arjessa, jos he olisivat tukea enemmän kaivanneet.

Joulukuun alussa 2020 olin yhteydessä litin varhaiskasvatusyksiköiden esimieheen Erika Räikköseen, jonka mielestä suunnitelmani oli hyvä ja sain luvan tehdä sen litin Pikku-Vieterin päiväkotiin. Lupa- ja sopimuspaperit allekirjoitettiin. Päätin tehdä aihettani tutkivat kyselyt 4-vuotiaiden lasten perheille. Keväällä 2020 tutkimani perheiden lapset eivät olleet vielä Pikku-Vieterissä hoidossa, koska tämä kyseinen päiväkoti valmistui vasta syksyllä 2020. Lapset olivat hoidossa muissa litin kunnan päiväkodeissa. En siis tutki Pikku-Vieterin toimintaa, vaan tutkin litin kunnan muiden varhaiskasvatusyksiköiden toimintaa keväällä 2020. Lähetin ohjaavalle opettajalleni sähköisesti täyttämäni opinnäytetyön sopimuksen ja tutkimuslupahakemuksen, jotka sitten oli tarkoitus tulostaa myöhemmin ja hakea niihin myös allekirjoitukset.

Keskeneräisen opinnäytetyösuunnitelmani lähetin ohjaavalle opettajalleni maaliskuussa 2021 ja sovimme tapaavamme Teams-palaverin muodossa 2. kesäkuuta, kun suunnitelmani eteni hyvin hitaasti. Pidimme sen samalla suunnitelmaseminaarina. 3. kesäkuuta lähetin korjatun suunnitelmani ja näin ollen suunnitelmaseminaari oli hyväksytty. Viikon päästä suunnitelman hyväksymisestä lähetin tutkimusluvan postilla eteenpäin, kun olin Pikku-Vieterillä käydessäni saanut paperiin Räikkösen allekirjoituksen.

Tutkimusluvan postituksen jälkeen aloin kehittelemään ja kirjoittamaan kysymyksiä vanhemmille. Kirjoitin kyselyn Word-pohjaan. Kysymyksiä sain kasaan kymmenen kappaletta. Kun kysymykset olivat mielestäni hyvät, sovin vielä Räikkösen kanssa tapaamisen Pikku-Vieterissä. Tarkastimme hänen kanssaan yhdessä kysymykset, että ne kuulostaisivat järkevilta ja selkeiltä kysymyksiltä sekä sellaisilta, joihin vastaukset saatua, olisi päiväkodille hyötyä. Muokkailtuani muutamia kysymyksiä tulostin kyselylomakkeita 40 kappaletta. Ostin kyselylomakkeille A4-kokoiset valkoiset, liimalla suljettavat kirjekuoret, jotka oli helppo sitten nimettömästi palauttaa päiväkodin omaan ulkoaidassa olevaan mustaan lukolliseen postilaatikkoon. Kirjekuoren päälle oli tarkoitus kirjoittaa minun nimeni, jotta kahvihuoneessa tietäisivät laittaa kirjeet oikeaan lokeriin odottamaan niiden hakemista.

Alempana tässä tekstissä kirjoitan tarkemmin, miten aineiston keräsin vanhemmilta. Paperiset kyselylomakkeet eivät kuitenkaan olleet se paras tapa yrittää kerätä vastauksia, vaan jouduin tekemään kysymykset uudestaan eri menetelmällä. Kävimme heinäkuun 2021 alussa ohjaavan opettajani kanssa kysymykset uudelleen läpi ja muokkasimme niitä selkeämpään muotoon. Hänen ohjeensa ja neuvonsa ovat olleet hyviä ja selkeitä, sekä auttaneet paljon työtäni etenemään. Syyskuussa 2021 sain tehtyä Webropol-kysymykset valmiiksi ja lähetettyä ne eteenpäin Pikku-Vieterin päiväkodin yhdelle ryhmänohjaajalle, joka lähetti linkin kyselyyni viiteenkymmeneenseitsemään perheeseen, joissa oli 4-vuotias lapsi joissakin litin kunnan päiväkodeista keväällä 2020.

Kyselyiden jälkeen jatkoin opinnäytetyöni teorian kirjoittamista ja ohjaavan opettajani kanssa sovimme väliseminaaripäivän pidettäväksi 10. marraskuuta

2021. Väliseminaarissa kävimme sen hetkistä työtäni läpi ja löysimme jonkun verran korjattavia kohtia ja lisäiltäviä asioita.

Tammikuussa 2022 olin yhteydessä sähköpostitse Räikköseen. Saimme sovittua päivän, jona haastattelin häntä opinnäytetyöhöni liittyen. Haastattelu-päivä sovittiin pidettäväksi 10. helmikuuta 2022 ja paikkana toimi Pikku-Vieterin päiväkotit. Haastattelussa Räikkönen muisteli, miten vanhemmat olivat päiväkotiin yhteydessä sinä aikana, kun lapset eivät olleet päiväkodissa ja kuinka lasten paluu uuteen päiväkotirakennukseen ja takaisin varhaiskasvatusopetuksen piiriin sujuivat.

7.2 Kyselyiden ja haastattelun kerääminen

Kesäkuussa 2021 ensimmäisenä aineiston keräämistapana käytin tulostettua A4-kokoista paperista kyselylomaketta, johon olin itse kirjoittanut kymmenen kysymystä. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää millainen oli koronaviruksen vaikutus 4-vuotiaan päiväkotikäisen lapsen perheen arkeen keväällä 2020. Pikku-Vieterin päiväkoti ei ollut keväällä 2020 vielä valmis, joten lapset olivat litiin muissa päiväkodeissa. Lapset olivat silloin vielä 4-vuotiaita.

Juhannuksen alusviikoilla kirjoitin ja tulostin paperiset versiot kyselyistäni ja vein ne kirjekuorissa Pikku-Vieterin päiväkotiin 14. kesäkuuta 2021. Kuoret, joiden sisällä kyselyt olivat, jaettiin neljäkymmenen lapsen lokerikkoon päiväkodin työntekijän toimesta. Lasta kotiin haettaessa vanhempien oli tarkoitus ottaa lokerikosta kysymyskuoret mukaansa. Kyselyyn oli aikaa vastata kaksi viikkoa ajalla 14.–27.6.2021. Kyselyyn vastaamisen ajan päätyttyä kävin päiväkodilta hakemassa palautetut kyselylomakkeet, joita sain takaisin vain kaksi kappaletta. Minulla oli kyselyiden ajankohtaa valitessani epäily, että juuri ennen juhannusta saattaa olla hieman huono hetki tälle toiminnalle mutta päätin silti kokeilla, josko saisin edes sen kymmenen vastausta takaisin. En kuitenkaan saanut. Sovimme esimies Räikkösen kanssa, että hän laittaa ilmoituksia oviin, joissa kerrottaisiin opiskelijan kaipailevan kyselylomakkeita takaisin vanhemmilta ja niitä olisi vielä viikko aikaa palautella. Kuluneen viikon jälkeen soitin päiväkodille ja kyselin jälleen lomakkeita, mutta niitä ei ollut tullut enempää. Sen jälkeen en saanut kyselyasiaani eteenpäin Räikkösen ollessa lomalla.

Tässä vaiheessa sovimme ohjaavan opettajani kanssa, että teen Webropol-kyselyt, jos se helpottaisi ja innostaisi vanhempien kyselyyn vastaamiseen. Räikkösen palattua lomilta sovimme hänen kanssaan myös tästä asiasta.

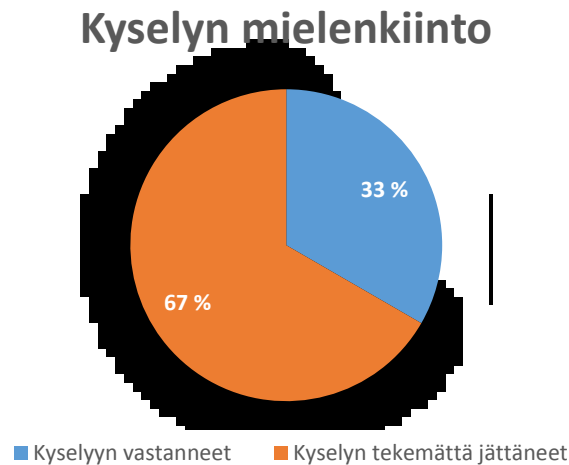
Muutama kuukausi kului välissä ja lopulta sain tehtyä Webropol-kyselyt, jonka jälkeen kävimme ohjaavan opettajani kanssa kysymykset läpi ja korjasimme niitä. Lisäsimme myös yhden kysymyksen lisää, jolloin kysymyksiä oli lopulta yksitoista. Tämän jälkeen lähetin sähköpostia Pikku-Vieterin yhdelle ryhmän-ohjaajalle, joka laitto sähköpostiviestini saateteksteineen ja Webropol-kyselylinkkeineen eteenpäin 57 lapsiperheeseen. Vanhemmista vain toisen oli tarkoitus vastata kyselyyn. Tässä vaiheessa tutkimukseeni valikoidut 4-vuotiaat lapset olivat jo 6-vuotiaita esikouluikäisiä. Kyselyyn oli aikaa vastata kaksi viikkoa ajalla 13.–24.9.2021. Lopulta kyselyyni sain vastauksia yksitoista kappaletta, jotka riittivät tutkimukseni eteenpäin viemiseen ja vertailukelpoiseen määrään.

Räikkösen kanssa haastattelupäivä oli 10. helmikuuta 2022 ja paikkana toimi Pikku-Vieterin päiväkot. Haastattelu kesti noin kymmenen minuuttia. Haastattelun aikana saimme avoimella keskustelulla ja pienellä aiheeseen johdattamisella selvyttä, miten vanhemmat ja päivähoidon henkilökunta kommunikoivat keskenään sinä aikana, kun lapset eivät olleet päiväkodissa ja myös siihen, miten lasten paluu varhaiskasvatusopetuksen piiriin sujui. Haastattelun tallentamisessa käytin apuna puhelimeni äänitallenninta ja kysymysten esittämiseen käytin vihossani olevia suuntaa-antavia apukysymyksiä. Haastattelun sisällöstä, kysymyksistä ja vastauksista on kirjoitettu tekstissä jo aiemmin kohdassa ”Tilanne litin päiväkodeissa keväällä ja syksyllä 2020”.

8 TULOSTEN RAPORTOINTI JA PÄÄTELMÄT

Vanhemmille tekemässäni kyselyssä oli yksitoista kysymystä. 33 vanhempaa (67 %) oli avannut kyselyn, mutta lopulta vain 11 (33 %) vastasi siihen. Kyselyn mielenkiinto oli siis aika vähäinen (kuva 1). Osa kysymyksistä oli avoimia ja osa vastausvaihtoehtoisia. Suuri osa vastauksista oli lukittuja, eli vastaus vaadittiin. Osassa kysymyskohdissa ei ollut vastaamispakkoa, koska koin ne sellaisina, että jokainen vastaaja ei niihin pysty vastaamaan, jos vastaa esi-

merkiksi edelliseen kysymykseen jotain muuta. Vastaajia oli aiemmin mainitsemani yksitoista vanhempaa ja heistä suurin osa vastasi kaikkiin kysymyksiin. Avaan vanhemmilta saamiani vastauksia teemoittain alla olevassa tekstissä listaamisen välttämiseksi.

Kuva 1. Kyselyn avanneiden mielenkiinto vastata itse kyselyyn

8.1 Suomen virusepidemian alkuvaihe

Ensimmäinen kysymys oli tärkeä avoin avauskysymys, josta sain tietooni miten vanhemmat olivat reagoineet, kun kuulivat Suomeenkin tammikuussa 2020 levinneestä koronaviruksesta. Vanhemmilta kysyttiin millaisia seurauksia he ajattelivat koronaviruksen mahdollisesti tuovan päiväkodin toimintaan myöhemmässä vaiheessa. Suuri osa vastaajista ei ollut oikeastaan ajatellut mitään tai uskonut edes viruksen tulevan syrjäseudulle. Jotkut elivät päivä kerrallaan ja seurasivat ohjeistusta sekä tiedottamista eivätkä miettineet asiaa sen kummemmin, koska kaikenlaisia viruksia tulee ja menee. Osaa asia tietysti hieman huolestutti, koska uusi isompi Pikku-Vieterin päiväkoti ei ollut vielä valmistunut. Joku oli myös jo silloin ollut sitä mieltä, että päiväkodit tulevat menemään kiinni. Yksi jätti vastaamatta laittamalla pelkän väliviivan vastauskohtaan. Kysymys oli lukittu, joten siihen oli vastattava. Alle olen liittänyt muutamia vanhempien vastauksia siinä muodossa, kun ne oli kirjoitettu.

En ajatellut mitään, päivä kerrallaan mentiin.

Että päiväkodit sulkeutuu

Olin hieman huolissani kun uusi pikku vieterin hyvin suunniteltu (myls pandemian varalta) päiväkotie ei ollut vielä valmistunut.

Kun virusepidemia oli pahentunut pandemiaksi, otettiin Suomen hallituksen asettamia rajoitteita käyttöön. Joissain päiväkoteja suljettiin, mutta litin kunnan päiväkodeissa otettiin käyttöön toiminta, että lapsen sai pitää vapaaehtoisesti poissa päiväkodista, jolloin siltä ajalta ei tarvinnut maksaa päivähoitomaksuja. Kysyin toisessa kysymyksessä vanhemmilta pitivätkö he lastaan päiväkodissa, kotona vai esimerkiksi sukulaisillaan tai jossain muualla hoidossa päivän aikana. Kaikki yksitoista vanhempaa vastasivat kysymykseen. Kymmenessä perheessä lapsi oli kotona ja yhdessä perheessä lapsi kävi edelleen päiväkodissa. Kysymykseen ei ollut pakko vastata eli se ei ollut lukittu.

8.2 Perheiden arki

Kyselytutkimukseni kolmas kysymys ei ollut lukittu, koska se liittyi kysymykseen kaksi. Kolmannen kysymyksen vastauksien perusteella kävi ilmi, että joissakin perheissä arjen pyörittäminen ei ollut niin helppoa, koska äkkiä ja vanhemman omalla päätöksellä lapsi olikin arkena päivän kotona eikä päiväkodissa. Kysymyksellä halusin tietää, miten lapsen kotonaolo vaikutti perheen arkeen, jos lasta oli siis pidetty kotona, eikä viety päiväkotiin. Joillakin vastajilla arkirytmie oli mennyt sekaisin, etätöiden tekemiseen tuli katkoksia ja lapsi tylsistyi helposti, jolloin piti keksiä enemmän virikkeitä päivään. Kavereitakaan ei nähty ja ruokaa piti tehdä useammin. Joissakin perheissä vanhemmat tekivät niin sanotusti "lennosta vaihdon", eli vanhempi a tuli töistä kotiin, kun vanhempi b oli ollut päivän kotona lasten kanssa ja sitten tämä kotona ollut vanhempi b lähti töihin ja vanhempi a jäi lasten kanssa kotiin. Yhdessä perheessä isovanhemmat olivat tarvittaessa pystyneet perhettä auttamaan, kun vanhempien työvuorot olivat menneet päällekkäin. Töiden järjestely ja muokkaus lasten kotona olemisen vuoksi oli joistakin vanhemmista aika rankkaakin ja se on mielestäni hyvin ymmärrettävää. Yhdessä perheessä lapsen kotona olo ei vaikuttanut juuri mitenkään, mutta muuten yhteiskunnallinen tilanne oli huolestuttanut vanhempaa.

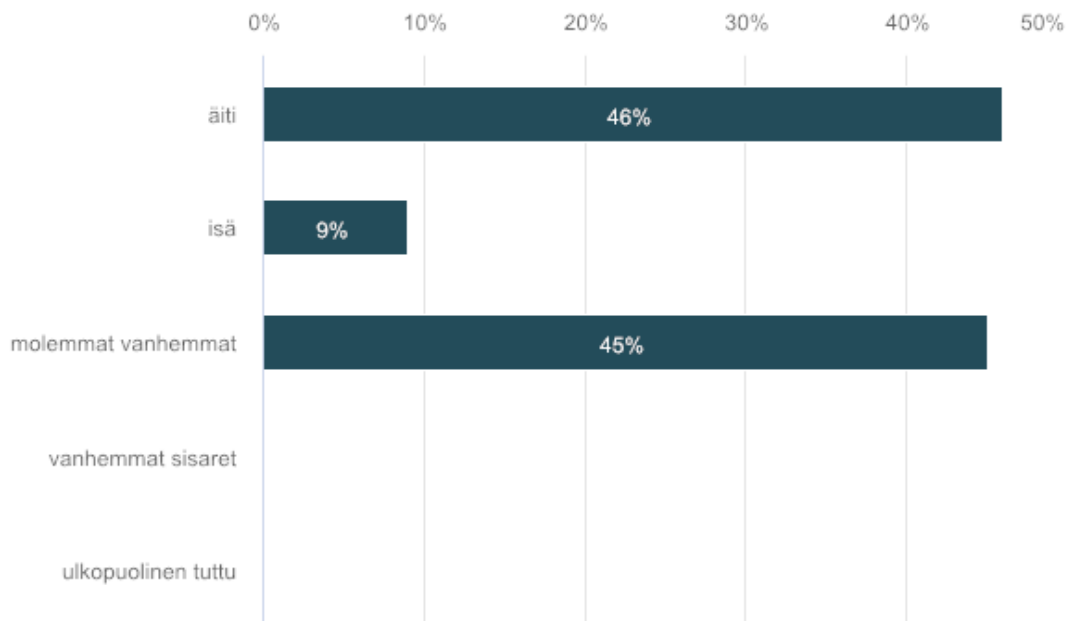
Toisissa perheissä taas ei nähty asian kanssa mitään ongelmia. Tekemistä keksittiin enemmän esimerkiksi lautapelejä pelaamalla ja ulkoilemalla paljon esimerkiksi lähiluonnossa ja liikkumalla muutenkin koko perheen voimin. Jotkut keskittyivät lapsen kanssa lapsen haasteellisiin asioihin ja harjoittamaan niitä. Lapsen seurasta nautittiin, kun vanhempi oli jäänyt pois töistäkin. Alle olen liittännyt muutamia vanhempien vastauksia.

Pelkästään positiivisesti. Olin pois töistä ja nautittiin molemmat lapsen kanssa ja keskityttiin harjoittelemaan hänelle haasteellisia asioita.

Ruokaa piti tehdä useammin, työhön tuli häiriöitä, lapset eivät nähneet kavereita.

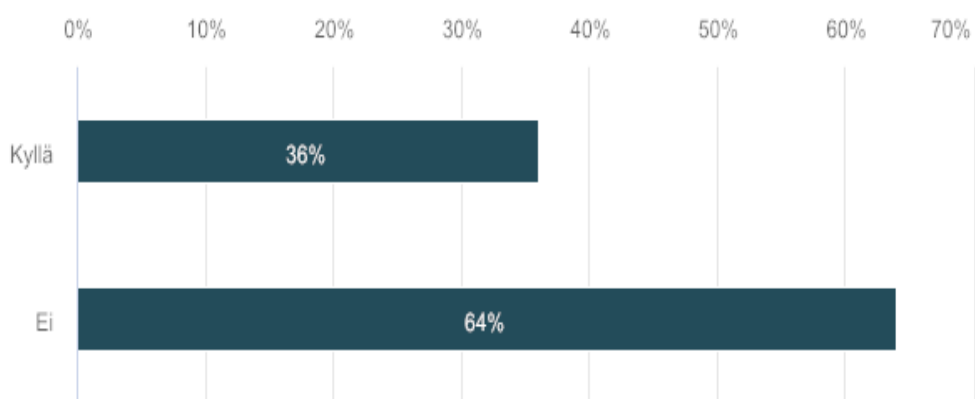
Kaikki oltiin kotona ja vain perheen isä kävi kodin ulkopuolella töissä. Oli melua ja melskettä, mutta ei pelkkä lapsen kotonaolo vaikuttanut juurikaan. Enemmän koko yhteiskunnallinen tilanne oli pelottava ja huolestuttava.

Kysymyksellä neljä (kuva 2) halusin tietää, kuka vastasi lapsen hoidosta kotona, kun lapsi ei ollut päiväkodissa. Kysymys ei ollut lukittu eli siihen ei ollut pakko vastata. Kaikki yksitoista vanhempaa vastasivat. Vastausvaihtoehtoina olivat: äiti, isä, molemmat vanhemmat, vanhemmat sisaret tai ulkopuolinen tuttu. 45 % vastaajista kertoi, että molemmat vanhemmat vastasivat lapsen hoidosta, 46 % äideistä oli vastuussa ja 9 % oli vastannut isän olleen vastuussa. Tähän oli vastannut myös se vanhempi, jonka lapsi oli päivät päiväkodissa.

Kuva 2. Kysymyksen neljä jakautuneet vastaukset

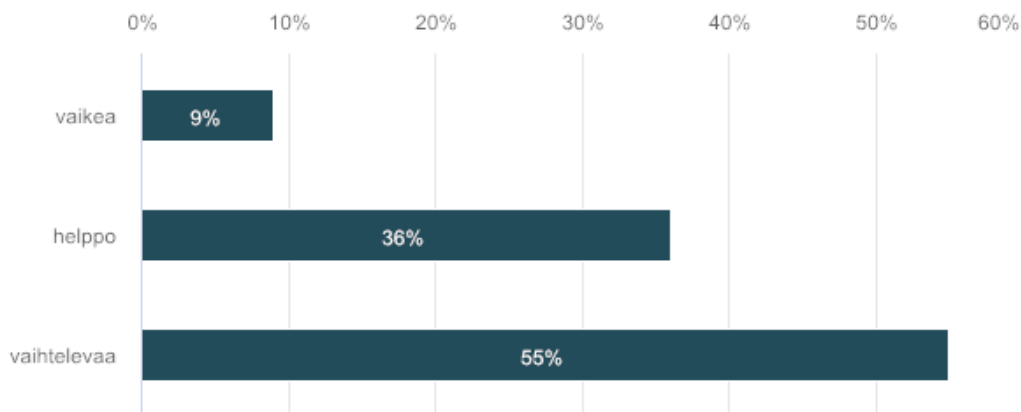
Kysymyksellä viisi (kuva 3) halusin tietää, miten vanhemmat pystyivät järjestämään päivänsä tilanteiden muututtua. Kysymys oli lukittu eli siihen oli vastattava. Kysymyksellä halusin tietää, tekikö kyselyyn osallistuva vanhempi etätöitä maaliskuu-toukokuu 2020 välisenä aikana. Kaikki yksitoista vastaajaa vastasivat ja heistä seitsemän vanhempaa (64 %) ei tehnyt etätöitä sinä aikana ja neljä vanhempaa (36 %) teki etätöitä sinä aikana.

Kuva 3. Kysymyksen viisi jakautuneet vastaukset

Kuudenteen kysymykseen (kuva 4) ei ollut pakko vastata eli se ei ollut lukittu. Kysyin vanhemmilta, miten he kokivat tilanteen kotona, kun lapsi ei ollutkaan päivää päiväkodissa. Kaikki yksitoista vanhempaa vastasivat ja suurin osa eli

55 % oli sitä mieltä, että päivät olivat vaihtelevasti sekä vaikeita että helppoja, 9 % vastasi heillä olleen vaikeaa ja helpoksi tilanteen koki 36 % vastaajista.

Kuva 4. Kysymyksen kuusi jakautuneet vastaukset

8.3 Päiväkodin merkitys

Seitsemäs kysymys oli lukittu, joten siinä oli vastauspakko. Kysymys oli myös avoin kysymys, joten vastaaja sai vastata omin sanoin kysymykseen: Millaisena koit päiväkodin merkityksen koronakeväänä 2020? Yksitoista vanhempaa vastasi kysymykseen. Tämä kysymys on tainnut hämmentää vastaajia, koska osa oli vastannut, etteivät olleet aivan ymmärtäneet kysymystä.

Vastaajista osalla arvostus päiväkodin henkilökuntaa kohtaan nousi ja muutama mainitsi pitäneensä siitä, että päivähoitomaksujen sijasta rahaa jäikin säästöön. Kuusi vanhempaa ei kokenut päiväkodin merkitystä keväällä 2020 minkäänlaisena, koska lapsi oli kotona eikä päiväkodissa. Muutama huomasi, kuinka iso rooli päiväkodilla on arjen sujumisessa, koska siellä näki kavereita, päivät olivat vähän erilaisia ja päiväkodissa oli eri leluja joilla leikkiä, kun kotona oli koko ajan ne samat lelut. Alle olen liittännyt muutamien vanhempien vastauksia.

Päiväkodin henkilökuntaa kohtaan arvostus kohosi entisestään

Kun lapsi ei ollut päiväkodissa, huomasi kyllä miten iso rooli päivähoidolla on arjen sujumisessa.

En ihan ymmärrä kysymystä. Lapsi oli kotona ja oli hienoa ettei siinä tilanteessa ollut pakko päivähoidosta maksaa, kun sitä ei voinut käyttää.

Ei merkitystä koska lapsi kotona

8.4 Tukiverkosto ja tiedottaminen

Kysymykset 8–11 liittyivät tukiverkostoon ja asioista tiedottamiseen. Kysymykset 8, 9 ja 11 olivat lukittuja eli niihin oli vastattava ja niihin vastasi kaikki yksitoista vanhempaa. Kysymykseen 10 ei ollut pakko vastata, joten siihen vastasi neljä vanhempaa. Kysymykset 8, 10 ja 11 olivat avoimia kysymyksiä, joihin vanhempi sai vastata omin sanoin. Kysymys numero 9 oli vastausvaihtoehdöllinen kysymys.

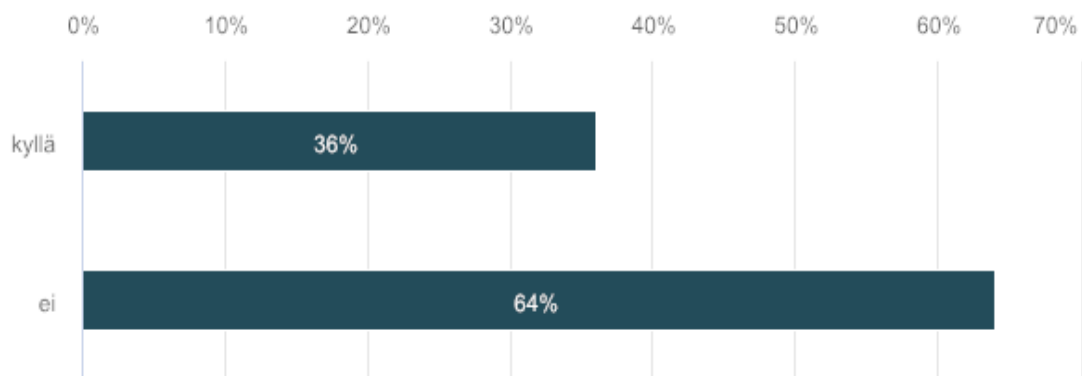
Kysymyksessä kahdeksan kysyin vanhemmilta, saivatko he keväällä 2020 päiväkodilta tarpeeksi apua vallitsevassa tilanteessa (tiedottaminen yms. ajankohtainen tieto) ja jos eivät saaneet, niin millaista apua he olisivat toivoneet saavansa? Kahdeksan vanhempaa kokivat saaneensa tarpeeksi tietoa päiväkodin suunnalta. Osa oli sitä mieltä, että sekavaan tilanteeseen nähden tietoa tuli tarpeeksi. Yksi vanhempi sai kerran soiton päiväkodilta. Häntä oli myös neuvottu, että sosiaalisesta mediasta olisi löytynyt jotain ohjevideoita, mutta ei kokenut videoita tarpeellisiksi. Yksi vanhempi harmitteli kuitenkin sitä, että edellisen päiväkotiryhmän toiminta loppui kuin seinään ja jatkui sitten uudessa Pikku-Vieterissä. Yhden vanhemman lapset eivät olleet päiväkodissa kevään 2020 aikana, joten he eivät saaneet mitään apuja hänen mukaansa. Eräs toinen vanhempi ei myöskään saanut apuja, mutta ei niitä kokenut tarvitsevänsä. Samainen vanhempi ei kuitenkaan tykännyt siitä, että koronatestituloksien perään kyseltiin, vaikka testien tulokset eivät kuuluneet päiväkodin tietoon, ellei vanhempi itse halunnut kertoa. Yksi vanhempi ei muistanut tilanteesta lainkaan, oliko saanut jotain apua tai tiedotteita vai ei. Alle olen liittänyt muutamien vanhempien vastauksia.

Tilanne oli joka puolella sekavaa aikaa niin tilanteeseen nähden päiväkotitiedotti tarpeellisen

Ihan riittävästi siihen nähden, että kukaan ei oikein vielä tiennyt miten tulisi toimia.

Sai tarpeeksi tietoa

Kysymyksessä numero yhdeksän (kuva 5) oli vastaajan päätettävissä, minkälaista tukea kysymyksessä tarkoitettiin. Itse olin ajatellut kysymystä kirjoittaessani saiko vanhempi yleensäkin minkäänlaista tukea (henkistä tukea tai apuja päivittäisissä toimissa yms.) mistään suunnalta esimerkiksi isovanhemmiltaan, ystäviltä tai päiväkodilta. Kysymys oli, saiko vanhempi yleensäkin mitään tukea kevään 2020 pandemian aikana. Neljä vanhempaa 36 % vastasi saaneensa tukea ja seitsemän vanhempaa 64 % ei ollut saanut tukea kevään 2020 aikana.

Kuva 5. Kysymyksen yhdeksän jakautuneet vastaukset

Kymmenes kysymys liittyy kysymykseen yhdeksän, joten siihen ei ollut pakko vastata. Kymmenennessä kysymyksessä kysyttiin, mistä vanhempi sai tukea, jos vastasi edelliseen kysymykseen kyllä. Neljän kyllä vastanneen vanhemman vastauksissa tukea oli saatu suvulta, läheisiltä, ystäviltä ja vanhemmilta.

Kysymys numero yksitoista oli myös avoin ja siinä kysyttiin perheeseen kaivattun tuen tarpeesta kevään 2020 aikana. Halusin myös tietää mahtoiko tuella olla ollenkaan tarvetta. Yhdestätoista vanhemmasta neljä ei kokenut tarvitsevänsä enempää tukea, mutta tuen tarvitsijoita kyllä oli. Apuja olisi haluttu esimerkiksi neuvolasta, mutta myös henkistä tukea ja lastenhoitotukea sekä siivous- ja ruoanlaittoapuja kaivattiin. Kuitenkin kun ylimääräisiä kontakteja esi-

merkiksi isovanhempiin piti välttää, niin ei niitä apuja ja tukia oikein ollut saatavilla. Yksi vanhempi jätti vastaamatta tähän kohtaan laittamalla vain väliviivan. Alle olen liittänyt muutamien vanhempien vastauksia.

Neuvolat ym tahoilta

Henkistä tukea

Lastenhoitoapu esim. isovanhemmilta olisi ollut usein tarpeen, mutta silloin piti vältellä kaikkia ja tilanne oli pelottava ja uusi, niin ei uskaltanut uhmata ohjeistusta juurikaan.

Ei tarvinnut mitään

9 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Webropol-kysely tehtiin täysin anonyymisti, koska kyselylomakkeen linkki saateteksteineen lähetettiin päiväkodin työntekijälle, joka lähetti sähköpostina kyselyt eteenpäin tutkittavien lasten perheiden vanhemmille. En saanut omaan tietooni missään vaiheessa, mistä ja kenen perheistä oli kyse ja kuka mahdollisesti vastasi kyselyyn. Myös kysymykset olivat siinä muodossa, ettei niistä millään pystynyt tunnistamaan vastaajaa.

litin varhaiskasvatusyksiköiden esimiehen Erika Räikkösen haastattelu on tallennettu puhelimeni äänitallenteisiin. Tätä haastattelua hyödynsin työni tekemisessä. Räikkönen on tietoinen tästä asiasta. Kerroin hänelle poistavani tallenteen työni valmistuttua, kun en sitä enää tarvitse. Olen pitänyt huolen siitä, ettei kukaan muu sitä tallennetta ole kuullut.

Jo ihan alusta alkaen tutkimus pitää olla *ihmisarvoa kunnioittavaa* eli vastaajan itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan sillä, että hänellä on mahdollisuus valita, haluaako hän osallistua tutkimukseen vai ei. Lisäksi jotta opinnäyte-työstä saataisiin luotettava, on sen dokumentointi jo alusta lähtien oltava riittävä. (Kananen 2014, 25, 151.)

Laadulliseen tutkimuksen tekemiseen liittyy aina paljon luottamuksellista tietoa haastateltavista. Laadullisen tutkimuksen vastauksia ei voida hävittää määrällisiin ilmaisuihin tai diagrammeihin. Sen sijaan suorat sitaatit ovat tarpeellinen lisä tulkinnan todistusarvon lisäämiseksi. Työssäni olen käyttänyt suoria sitaatteja vastauksista kysymyksistä 1, 3, 7, 8 ja 11. (Kananen 2008, 136.)

Tutkimuksessa pyritään aina totuuteen. Vaikka tutkimustulokset eivät miellyttäisikään toimeksiantajaa, niin lähtökohta on silti aina se, ettei tutkimustuloksia vääristellä. Tutkijan on pakostikin käytettävä ja lainattava muiden tekemiä tutkimuksia, mutta niitä ei saa esittää omana tuotoksenaan. Lainaukset pitää rehellisesti tuoda julki, jottei syyllisty plagiointiin. Näin olen itsekin työssäni tehnyt. Jokaisen, jolta olen tietoa lainannut työhöni, olen heidät työhöni viitannut ja lähteisiin merkannut. Koko opinnäytetyö ei pidä ollakaan pelkkää lainaamista, vaan myös oman työn pohdintaa ja työn raportointia. Pelkkään yhteen lähteeseen turvautumista pitää välttää ja senkin olen työssäni ottanut huomioon etsimällä tietoa monesta eri lähteestä, kirjoista sekä nettilähteistä. (Kananen 2008, 134–135.)

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan mitata reliaabeliusmittauksilla ja validiusmittauksilla. Reliaabeliusmittauksella tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta. Eli sama tulos saataisiin uudella mittauksella, jos esimerkiksi kaksi eri tutkijaa mittaisivat samaa tutkimuskohdetta. Näin ollen saatettaisiin saada sama reliaabeli tulos. Validius (pätevyys) on mittarin tai tutkimusmittarin kyky mitata juuri se asia, mitä oli tarkoituskin mitata. Työssäni ei pystynyt toteuttamaan reliaabeliutta, kun en tutki tätä asiaa uudestaan ja kukaan muu ei tutkinut sitä samaan aikaan, niin ei päästy vertailemaan tuloksiamme. Mutta validius tuo työssäni esille laadullisen tutkimuksen luotettavuuden, kun olen selostanut tarkasti oman tutkimukseni toteutumisesta ja olen saanut selville juuri sen asian, mitä lähdinkin tutkimaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 231–232.)

10 YHTEENVETO

Tämän tutkimuksellisen opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, miten vanhemmat kokivat kevään 2020 maaliskuu-toukokuun välisen sekavan ajan omassa arjessaan lapsen ollessa mahdollisesti kotona. Tutkimuksessa etsin myös selvyyttä

sille, saivatko vanhemmat päiväkodin suunnalta tarpeeksi apuja ja tiedotteita eri tilanteista sekä kokivatko he tarvinneensa jotain lisäapuja.

Minulla oli kolme tutkimuskysymystä, joihin kaikkiin sain vastaukset. Tutkittavat kysymykset olivat: ”miten koronaviruksen aiheuttamat rajoitukset vaikuttivat päiväkodissa käyvien 4-vuotiaiden lasten perheiden arkeen keväällä 2020?”, ”miten kuormittavaksi vanhemmat kokivat tilanteen?” ja ”mistä ja millaista tukea vanhemmat saivat tai olisivat toivoneet saavansa?”. Kategorisoin vanhemmille tekemäni kysymykset neljään eri teemaan. Ne olivat: suomen virusepidemian alkuvaihe, perheiden arki, päiväkodin merkitys sekä tukiverkosto ja tiedottaminen.

10.1 Johtopäätökset

Sain vastauksen ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni vanhemmille tekemälläni kyselyllä. Vastausten perusteella toisissa perheissä koronarajoitukset ja lapsen kotiin jääminen vaikuttivat suuresti perheen arkeen ja toisissa ei juuri ollenkaan. Suurin osa kyselyyn vastanneista oli pitänyt lastaan kotona ja suuri osa vanhemmista ei ollut etätöissä kotona kevään 2020 aikana, jolloin lapsen kanssa kotona oli toinen vanhemmista tai mahdollisesti isovanhemmat. Vastauksista kävi myös ilmi, että vanhempien töiden järjestely oli useimmiten onnistunut niin, että ainakin toinen vanhemmista oli kotona lapsen kanssa. Huomasin perheissä olevan sellainen tietynlainen arkirytm, johon on totuttu. Sitten tuli tällainen pandemia ja sen tuomat rajoitukset, jotka sekoittivat normaalia arkea aika lailla jokaisen osalta. Vanhemmilla on varmasti ollut tekemistä, jotta arki saadaan jollain tapaa pyörimään.

Toinen alatutkimuskysymykseni liittyy vähän ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni. Kysyin vanhemmilta miten kuormittavaksi he kokivat tilanteen. Joissakin perheissä tilanne oli rankka ja vaikeaa, toisilla päivät vaihtelivat helpon ja vaikean välillä ja joissain perheissä ei ollut mitään vaikeuksia arjessa. Eräs vanhempi kertoi, että heillä kotona nahisteluun ja tappeluun oli auttanut ulkona liikkuminen.

Tekstin kohdassa ”Varhaiskasvatuslaki” mainitsin Heleniuksen ja Lummelahden (2018, 132–133) kirjoittaneen kirjassaan lapsen turvallisen kasvun oppimisympäristöistä. Kertauksen vuoksi vielä mainitsen tässä mitä he kirjoittivat. Lapsen tulee saada kasvaa kehittävässä, oppimista edistävässä, terveellisessä ja turvallisessa kasvatusympäristössä. Oppimisympäristössä, jotka ovat tiloja ja paikkoja erilaisine välineineen ja tarvikkeineen, jotka edistävät ja vahvistavat lasten monipuolista oppimistaan ja laaja-alaista osaamistaan. Näitä olivat fyysiset, psyykkiset, emotionaaliset, kognitiiviset ja sosiaaliset oppimisympäristöt. Helenius ja Lummelahti (2018, 136) kirjoittavat, että kaikki edellä mainitut ja kuvatut oppimisympäristöt käytännössä sulautuvat toisiinsa ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Hyvässä oppimisympäristössä lapset viihtyvät ja kokevat olonsa turvalliseksi.

Vanhemmilta saamieni vastausten perusteella kotona etätöissä oleminen ja lapsen samaan aikaan kotona oleminen on ollut suurelle osalle vastaajista haasteellista. Lapsi tarvitsee sen virikkeellisen ympäristön ja silloin tällöin ne kaverit rinnalleen, jotta päivät olisivat lapselle kehitystä edistäviä kokonaisuuksia. Oli hienoa huomata, että joissakin perheissä lähdettiin yhdessä ulkoilemaan ja viettämään aikaa luonnossa ja muutenkin purkamaan energiaa liikkumisella. Toisissa perheissä lapselle piti keksiä virikkeitä, jotta lapsella ei olisi tylsää ja vanhempi pystyisi keskittymään etätöihinsä.

Kolmas alatutkimuskysymykseni käsitteli aihetta, mistä ja millaista tukea vanhemmat saivat tai olisivat toivoneet saavansa. Sain tutkimuksesta selville, että suurin osa vastaajista ei kokenut päiväkotia mitenkään merkityksellisenä kevällä 2020, koska lapsi oli kotona. Vastaajista suurin osa ei myöskään saanut mitään tukea kevään 2020 maaliskuu-toukokuu aikana, mutta osa ei tukia kaivannutkaan. Päiväkodin suunnalta tullessiin tukiin ja tiedottamisiin oltiin tyytyväisiä. Tiedottamista oli sopivasti hämmentävään ja sekavaan tilanteeseen nähden. Osa vanhemmista olisi kaivannut kuitenkin tukea esimerkiksi neuvolasta, mutta myös henkistä tukea ja lastenhoito-, siivous- ja ruoanlaittoapua kaivattiin. Voimassa olevien suositusten takia kuitenkin kontaktit toisiin ihmisiin piti pitää minimissä eli isovanhempiakaan ei oikein voinut pyytää apuun.

Kohdassa ”Ehkäisevä lastensuojelu” kirjoitin, että lastensuojelun tarkoituksena on edistää ja turvata lapsen elämää takaamalla hänelle turvallinen kasvu, kehitys ja hyvinvointi sekä tukea vanhemmuutta. Lapsella ja vanhemmilla on oikeus saada varhaista tukea, ehkäisevää lastensuojelua ja sitä on saatavilla silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakas. Sitä annetaan esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvolassa ja varhaiskasvatuksessa ja on kunnan tehtävä huolehtia, että ehkäisevää lastensuojelua järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan kunnassa esiintyvän tarpeen mukaisesti. (Valvira 2021). Vanhemmilta saamistani vastauksista en kuitenkaan saanut tietoa siihen, olivatko vanhemmat lopulta pyytäneet tai saaneet apua neuvolasta, kun jotkut vanhemmat kuitenkin sen olivat maininneet tukitarpeekseen. Tutkimuksessa kävi kuitenkin ilmi ison osan vastaajista kaivanneen jonkinlaista lisäapua arkeensa.

10.2 Pohdinta

Työtäni läpi käydessäni pohdin, oliko ajankohta jotenkin huono vai mikä vaikutti kyselyihin vastaamisen määrää. Ainakin ensimmäisellä kyselylomakkeiden jakamiskerralla ajoitus oli huono, koska se ajoittui juuri juhannuksen kohdille. Mutta toisella kerralla odotin kuitenkin saavani vastauksia enemmänkin. Molemmilla kerroilla, kun vanhemmat saivat kyselyt ja vastausaikaa, niin sain hyvin vähän vastauksia takaisin verrattuna siihen, kuinka monelle kyselyt annettiin tai lähetettiin. Paperisia kyselyitä jaettiin 40 perheeseen ja sähköisiä kyselyitä lähetettiin sähköpostitse 57 perheeseen. Paperisia vastauksia sain takaisin kolme, mutta onneksi Webropol-kyselyyn vastasi yksitoista vanhempaa eli yhdestätoista eri perheestä. Webropol-kyselyllä sain jonkinlaista vertailua ja tutkimusta aikaiseksi. Kyselystä olisi pitänyt saada tehtyä jollain tapaa mielenkiintoisempi tai ehkä siinä olisi pitänyt olla vähemmän kysymyksiä.

Seitsemäs kysymys oli hämmentävä monelle vastaajalle. Tätä kysymystä minun olisi pitänyt tarkentaa paremmin. Kyselyn aloituskysymykseksi olisin voinut tehdä kysymyksen, josta selviää oliko vastaaja äiti vai isä, jolloin olisin saanut tiedon siihen, kuinka monta isää tai äitiä teki etätöitä keväällä 2020.

Tähän työhön jatkotyönä voisi tehdä tutkimustyön siitä, mitä olisivat ne tahot, mistä tällaisessa pandemiatilanteessa perheet voisivat apua saada, niin että

sitä tarjottaisiin perheille. Minun tutkimusaikani ei kuitenkaan sen selvittämiseen enää riittänyt.

LÄHTEET

Autio T. & Kaski, S. 2005. Ohjaamisen taito. Helsinki: Edita Prima.

Auvinen A. Johdatus Epidemiologiaan. s.a. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.stuk.fi/documents/12547/494524/kirja4_06.pdf/d4d3446e-30aa-49b7-b53c-a3a1259561ae [viitattu 26.10.2021].

Eduskunta. 2019. OECD-tietopaketti. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kv-jarjes-tot/oecd/Sivut/default.aspx> [viitattu 23.11.2021].

Hakalehto, S. 2018. Lapsioikeuden perusteet. Helsinki: Alma Talent.

Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R. & Siimes, U. 2016. Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Juva: Bookwell Oy.

Helenius, A. & Lummelahti, L. 2018. Varhaiskasvatus – perusteita. Helsinki: BoD – Books on Demand.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

InfoFinland. 2021. Mikä on perhe? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.infofinland.fi/fi/elama-suomessa/perhe/mika-on-perhe> [viitattu 3.11.2021].

Kananen, J. 2008. Kvali – Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. 2017. Valloittava varhaiskasvatus – Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino Oy.

Mahkonen, S. 2016. Varhaiskasvatuslaki. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2021. Lapsen kasvu ja kehitys. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/5-6-v/> [viitattu 9.10.2021].

Minilex. 2022. Ehkäisevä lastensuojelu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.minilex.fi/a/ehk%C3%A4isev%C3%A4-lastensuojelu> [viitattu 22.3.2022].

Oulun kaupunki. 2021. Lapsen ikäkaudet - Kehitys. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://lapsuus.ouka.fi/lapsen-ikakaudet/leikki-ika/kehitys/> [viitattu 9.10.2021].

Rainio, A., Nurhonen, L., Kurenlahti, E. ja Stalder, S. 2020. Päiväkotien kokemuksia Covid-19 poikkeusajasta. Blogi. Saatavissa: <https://blogs.helsinki.fi/koronatulikytaan/2020/11/06/paivakotien-kokemuksia-covid-19-poikkeusajasta/> [viitattu 6.11.2021].

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.). 2005. Haastattelu – Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Räikkönen, E. 2022. Iitin varhaiskasvatusyksiköiden esimies. Haastattelu. 10.2.2022. Pikku-Vieterin päiväkot.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020a. Koronavirus COVID-19. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19> [viitattu 3.11.2021].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020b. Kiinassa todetut keuhkokuumeetapaukset mahdollisesti koronaviruksen aiheuttamia. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/-/kiinassa-todetut-keuhkokuumeetapaukset-mahdollisesti-koronaviruksen-aiheuttamia> [viitattu 26.10.2021].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020c. Matkailijalla todettu koronavirustartunta Lapin keskussairaalassa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/-/matkailijalla-todettu-koronavirustartunta-lapin-keskussairaalassa> [viitattu 26.10.2021].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020d. Ensimmäinen koronavirustartunnan aiheuttama kuolema Suomessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/-/ensimmainen-koronavirustartunnan-aiheuttama-kuolema-suomessa> [viitattu 19.2.2021].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Valtioneuvosto. 2021. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilukunnat valittiin. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/kaksivuotisen-esiopetuksen-kokeilukunnat-valittiin> [viitattu 23.11.2021].

Valtioneuvosto. 2020a. Valmiuslain käyttöönottoasetukset eduskunnalle. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/valmiuslain-kaytoonottoasetus-eduskunnalle> [viitattu 26.10.2021].

Valtioneuvosto. 2020b. Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi> [viitattu 26.10.2021].

Valtioneuvosto. 2020c. Hallitus päätti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rajoitteiden purkamisesta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-paatti-varhaiskasvatuksen-ja-perusopetuksen-rajoitteiden-purkamisesta> [viitattu 26.10.2021].

Valvira. 2021. Lastensuojelun palvelut. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/lastensuojelu/lastensuojelun-palvelut> [viitattu 22.3.2022].

Varhaiskasvatuslaki. 540/2018.

YLE. 2018. Vihreiltä mullistava ehdotus: Eskarista kaksivuotinen, jo 5-vuotiaat esiopetukseen – "Varhaiskasvatuksessa on kyse lapsen oikeudesta hyvään alkuun koulutiellä". WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10093987> [viitattu 23.11.2021].

KUVALUETTELO

Kuva 1. Kyselyn avanneiden mielenkiinto vastata itse kyselyyn

Kuva 2. Kysymyksen neljä jakautuneet vastaukset

Kuva 3. Kysymyksen viisi jakautuneet vastaukset

Kuva 4. Kysymyksen kuusi jakautuneet vastaukset

Kuva 5. Kysymyksen yhdeksän jakautuneet vastaukset

LIITTEET

ESITTELY VANHEMMILLE

Hei!

Opiskelen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa sosionomin AMK-tutkintoa. Opinnäytetyöni on tutkimustyö Kausalan Pikku-Vieterin päiväkodille. Kyselyn tavoitteena on saada päiväkodille enemmän tietoa, että miten siellä osattaisiin jatkossa varautua seuraavaan mahdolliseen koronaviruksen tyyliseen tilanteeseen ja miten vanhempia pystyttäisiin tarvittaessa tukemaan enemmän arjessa.

Toivon, että voit vastata kyselyyn. Antamasi vastaukset käsitellään nimettöminä, eikä kenenkään yksittäisiä vastauksia voida tunnistaa. Kysymyksiä on yksitoista. Ne ovat lyhyitä, mutta tärkeitä. Vastaamiseen menee vain pieni hetki. Pyydän sinua vastaamaan kyselyyn 24.9.2021 mennessä.

Linkki kyselyyn: <https://link.webpolsurveys.com/S/20F755C254E130FF>

Kiitos, että vastaat!

Ystävällisin terveisin
Kati Lindholm

SÄHKÖINEN KYSELYLOMAKE VANHEMMILLE

Millaiset olivat koronaviruksesta johtuvien poikkeusolojen vaikutukset 5-vuotiaan (silloin 3-4-vuotiaan) päiväkotikäisen lapsen perheen arkeen keväällä 2020 (maalis-toukokuu)? Kyselyyn vastaaminen tapahtuu täysin anonymisti.

1. Tammikuussa 2020 koronaviruksen ilmoitettiin olevan Suomessakin. Millaisia seurauksia silloin ajattelit sen tuovan mukanaan päiväkoteihin vaikuttaen?

2. Lapsen sai pitää vapaaehtoisesti poissa päiväkodista. Oliko lapsesi päiväkodissa, kotona vai esim. sukulaisella hoidossa?

päiväkodissa
kotona
sukulaisilla
jossain muualla

3. Jos lapsi oli kotona, miten lapsen kotonaolo vaikutti perheen arkeen? Vastaa lyhyesti omin sanoin.

4. Kuka vastasi lapsen hoidosta maaliskuu-toukokuu välisenä aikana, kun lapsi oli kotona?

äiti
isä
molemmat vanhemmat
vanhemmat sisaret
ulkopuolinen tuttu

5. Tekikö kyselyyn osallistuva vanhempi etätöitä maaliskuu-toukokuu 2020 aikana?

Kyllä
Ei

6. Millaisena koit tilanteen kotona, kun lasta ei viety päivisin päiväkotiin vaan häntä pidettiin vapaaehtoisesti kotona?

vaikea
helppo
vaihtelevaa

7. Millaisena koit päiväkodin merkityksen koronakeväänä 2020?

8. Saitko keväällä päiväkodilta tarpeeksi apua vallitsevassa tilanteessa? (Tiedottaminen yms. ajankohtainen tieto). Jos et saanut, niin millaista apua olisit kaivannut enemmän päiväkodin suunnalta?

9. Saitko tukea kevään (maaliskuu-toukokuu 2020) pandemian aikana?

kyllä
ei

10. Mistä sait tukea, jos vastasit kyllä?

11. Mitä tukea olisit halunnut lisää perheen arkeen keväällä (maaliskuu-toukokuu 2020)? Vai tarvitsitko mitään tukea?

OPASTUS PÄIVÄKODILLE MAHDOLLISEN UUDEN EPIDEMIAN TAI PANDEMIAN VARALLE

Miten vanhemmat kokivat arjen koronapandemian aikana, millaista apua he saivat arkeen ja mistä sekä millaista apua he olisivat mahdollisesti halunneet lisää päiväkodilta tai muualta. Miten päiväkodilla on edellisen pandemian aikana toimittu tartuntojen minimoimiseksi. Tutkimustyö on tehty keväältä 2020.

Toimintatavat päiväkodissa epidemian tai pandemian ilmestyessä

– Tilat

- ahkera siivoaminen ja desinfiointi
- avarat
- etäisyydet muihin ryhmiin

– Ruokailut

- omissa ryhmissä
- porrastetusti

– Lapset

- pahimmassa epidemia/pandemiavaiheessa vanhemmat pitävät jonkun aikaa kotona, jos mahdollista
  - päiväkotimaksuja ei peritä poissaolo ajalta
- ahkera ohjeistus käsien pesuun
- tilanteesta tiedottaminen niin, että lapsi ymmärtää, ottaen huomioon lapsen iän

Lapsilla ilmenneet tarpeet ja arkirutiinit kotona ollessa

– Oppimisympäristö

- luontoretket, leikit (ohjatut/vapaat leikit), tietojen käsittely- ja hankintataito, sosiaaliset tilanteet

– Lelut

- päiväkodissa eri lelut, kuin kotona
  - vaihtelua

– Kaverit

- sosiaaliset suhteet ja – taidot
- mahdollinen tylsistyminen, jos kaveria ei näekään

– Arkirutiinit

- esim. aamunavaukset, ruokailut, leikit, toiminnalliset päivät, satuhetket yms.

Koronapandemian aiheuttamien rajoitusten aiheuttamat muutokset ja tuen tarpeet perheissä

– Tuen tarve

- neuvola, oma kunta, päiväkotitoiminta, ehkäisevä lastensuojelu

– Tukea saatu

- sukulaiset, ystävät, isovanhemmat, läheiset ihmiset, päiväkotitoiminta

– Vanhempien jaksaminen

- avun kaipuu
  - esim. ruoanlaittoon, siivoukseen, lasten hoitoon, henkistä apua
  - sukulaisilta, isovanhemmilta, ystäviltä

Yhteistyö päiväkodin ja vanhempien kanssa

– Kommunikointi

- esim. jos lapsi on kotona, vähintään kerran viikossa vanhempi voisi kertoa lasten kuulumisista kotonaolo ajalta lapsen ryhmän ohjaajalle
  - helpottaa mahdollisesti lapsen myöhempää päiväkotiarkeen palaamista

– Auttaminen arjessa

- päiväkodilta ohjeistusta/tekemistä lapselle kotonaolo päiviin, jos tarvetta
- mahdollisesti nettivideot opasteina

– Tilanteista tiedottaminen

- ajankohtaisista- ja muuttuneista tilanteista tiedottaminen